

FOAIE ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE
APARE DE DOUË ORI PE LUNĂ

Pe drum de Țară

MĂRGĂRITARE ALESE^{*)}

III

OPINIA PUBLICĂ

E o binefacere a naturii că o mare parte din fericirea noastră se reazimă pe judecata altuia. Prin aceasta se stabilește o atîrnare mutuală, care ne îndeamnă să ne plăcem reciproc, dând altora un fel de putere să recompenseze sau să pedepsească acțiunile noastre prin laude sau ocară. Dar și de această binefacere ca de multe altele, noi suntem porniți să abuzăm, și astfel ea a ajuns să fie de atâtea ori un isvor îmbelșugat de erori, de nenorociri și de crime.

E desigur un om mediocru acela ce nu știe scutura puțin jugul opiniei publice: excesul de atîrnare în această privință face pe om sfios, vatămă lumina și ne robește caprițiilor primului nerod care vrea să ne ia peste picior, sau primului bîrfitor care voește să ne ponigrească — tot așa de nestatornică devine fericirea noastră ca și palavrele publice.

Un nume bun este fără 'ndoială un bine de mare preț; dar ce bine poate fi acela pe care cel d'întăiu ticălos ni'l poate răpi? Aplauzele acestuia ar fi o ocară; ale oamenilor cinstiți ar trebui să ne măgulească; dar aceștia nici nu le dau pe ale lor nici nu le retrag cu multă ușurință. Ceea ce se spune sau chiar ceea ce se cugetă despre tine n'adaugă nimic la meritul tău intrinsec, și nici nu'l poate scădea cu ceva: ocărit ori lăudat, rămîi acelaș om. Și dacă ești cum trebuie să fii — om — nu te va putea clinti nicio bîrfeală, și nici de vreo laudă nu te vei fuduli.

În viața de toate zilele, aprobarea comună atîrnă mai puțin de virtuțile înalte decât de cele inferioare — bunăoară circumspecția, modestia, politeța și decența. Nu te 'ncrede dintr'o dată în omul de care oricine vorbește bine; este de sigur un suflet slab și mediocru; sufletele generoase și mari au mulți vrăjmași calzi și prietini mai puțin fierbinți. Nu te grăbi iarăși să desprețuești pe acel ce 'i sfâșiat cu furie de ura multora: desigur el are vreo calitate însemnată asupra căreia invidia voește a'și răsbuna. Oamenii îți iartă orice nedreptate mai lesne decât o jignire a amorului lor propriu.

Cercetarea judecății altora despre prietini și cunoscuții noștri mai de aproape este în această privință de mare folos. Din această cercetare putem vedea că asupra unor puncte esențiale acea judecată trece prin toate nuanțele dela alb la negru. Și cum ar putea fi judecata uniformă când sunt atâtea și atâtea deosebiri între judecători! E probabil că n'o să găsești în toată lumea două persoane care să vază un obiect moral puțin complicat întocmai din același punct de vedere; și chiar învoindu-se

asupra rezultatului, motivele hotărîtoare sunt deosebite. Pentru a apreția drept, trebuie o cumiție rară, și pentru a lăuda cu demnitate, trebuie însuși să poți merita multe laude: căci, fiindcă nu putem stima la altul decât calitățile pe care noi înșine le credem superioare, se poate prea bine 'ntimpla ca un nerod să te facă de ocară voindu tocmai să te ridice 'n slavă.

Spre a ne desbărâ de prejudecata primejdioasă și neliniștitoare care ne îndeamnă a dori ca lumea să se ocupe mult de noi, este destul să observăm cum se ocupă de alții. I se întimplă vreo împrejurare interesantă, bunioară căsătorie, ori vreo onoare publică, vreun câștig ori o pagubă, fiecare aleargă să'i spună cât de mult ia din suflet parte la aceasta: nu te 'ncrede niciodată în această suprafață de grime convenționale. Ia-te pe urma celui mai zelos complimentator și adu vorba despre același obiect care mai adineaori îl umplea de bucurie sau de mahniciune, și ai să vezi numai-decât nepăsarea, răceala, poate chiar o ascunsă bucurie dacă e vorba de necazuri, și mai totdeauna o mișcare de necaz dacă 'i vorba de vreo fericire.

Putini sunt oamenii cari să nu se crează niște ființe foarte importante, foarte mult privite și vrednice foarte a nu fi confundate cu mulțimea. Cine ne garantează noă că această înaltă părere a noastră despre noi înșine este mai întemeiată decât a altora despre ei înșiși? Să ne pîtrundem că alții se ocupă de noi și mai puțin decât ne ocupăm noi de dinșii; că fiecare, absorbit de propriile sale interese, strivit de necazurile proprii, îi rămâne puțină simțire pentru ale altuia, și astfel inima trebuie să'i rămână rece când graiul îi este atât de călduros.

Vrei să știi ce gîndește ori ce-o să zică publicul despre cutare acțiune a ta, sau de împrejurarea cutare ce te privește?... Inchipue-ți mai întăiu pe altul în locul tău, și pe urmă, dacă e cu puțință, aruncă de o parte orice sentiment de omenie și de generositate, orice lumină filosofică, și pune în locu-le puțină invidie și ascunsă plăcere a bîrfirii și bajocurii: ceea ce vei vedea tu astfel la acela va fi tocmai ceea ce vor vedea la tine alții. Rar lucru ca această regulă să te 'nșele în general. Cât despre cazul particular, mai adaogă în partea rivalilor și dușmanilor tîi otrava secretă a calomniei rafinate, acțiunea minciunii și toată măestria urii adesea învîluită în haîna indulgenței și bunătății. Este adevărat că prietini ar trebui să potrivească limba tereziei trăgînd în partea cealaltă. Dar luându'i în totalitatea lor, nu prea trebuie

*) A se vedea notița din No. 5.

să te bizui pe dînșii: cei mai buni se cred că au făcut destul pentru tine mărginindu-se a nu zice nicio vorbă, sau apărându-te olecuță cu multă luare aminte; căci e primejdios, zic oamenii, să ne amestecăm în trebile altuia.

E urît lucru ce spun eu, dar din nenorocire este un mare adevăr, care, dacă ai suflet mare, trebuie să-ți producă următoarele mișcări: întâia, indignarea; a doua, desprețul de oameni; a treia indulgența, și în sfîrșit o hotărîre bărbătească să-ți urmezi aplecările împăcându-ți-le cu datorile, fără să-ți pese cătuși de puțin de limbuția faimei.

Caracteristica energiei unui suflet mare este tocmai puterea de rezistență neclintită față cu contagiunea exemplor, față cu strigătele bajocurii și cu domnia prejudecăților. La ce ar mai sluji luminile învățăturilor, când un fals respect omenesc ne-ar împiedica să le urmăm? Atunci, cât și ignorantul ce se rătăcește, tot atât și omul luminat, care cunoaște binele dar îl ocolește din slăbiciune!

Ia să cercetăm puțin și să vedem ce e în deamănunt aceea ce numim noi *publicul*, și atunci hotărîrile lui nu ne vor mai părea așa de grozave. Publicul... E un fel de monstru, alcătuit din părți discordante și din extremele cele mai nepotrivite: bărbat și femeie, copil și bătrîn, ateu și bigot, burtă-verde și coconăș, judecător și parte; palavragiu din naștere, apucat și nestatornic prin caracter, ecoul celui d'întăiu sgomot, mincinos de profesie și pasionat după minciună, foarte greu de slujit și prea ușor de amăgit, grabnic la ingratitude și leneș la resplată. Iată într'un chip sumar trăsăturile confuze ale acestei fantasmă atît de temute, și iată cât e de mare încrederea proprie a omului în particular, că poți spune cât de mult rău

despre public fără teamă că vei putea supăra pe cineva căci fiecare, crezându-se mult mai presus de mulțimea aceea vulgară pe care el însuși o acuză că-i ignorantă și nedreaptă, vede toată întinderea propriului său merit personal de care este așa de adinc pătuns. Însă — publicul deși când merg bine împrejurările generale este nedrept, e mai drept în vreme de primejdii; părțile cari-l compun iaă atunci de la sinele treapta greutății lor specifice; talentele desprețuite încep iar să fie luate la ochi buni; teama închide gura invidiei, și necesitatea luminează asupra nevoilor generale.

Pînă la așa mari ocazii cu toate astea, să nu le nesocotim pe cele mici; să ne purtăm bine cu publicul prin cuminție, să-i jertfim lucrurile de nimic, dar niciodată datorile noastre; să ne temem de desaprobară lui, dar să-l știm înfruntă când așa ne îndatorează cinstea; să avem curajul a sacrifica realității aparențele și a zîmbi în fața falselor birfelii, când ne putem zice noă înșine: *am făcut ce eram dator să fac.*

Să ne potrivim în sfîrșit obiceiurilor când ele nu s'abat de la dreapta rațiune sau nu supără prea mult gusturile și deprinderile noastre; să evităm afectarea singularității în lucrurile și ocaziile mici, căci această singularitate e mai mult deșertăciune de cât judecată justă, și dă să se înțeleagă că suntem incapabili a ne deosebi la lucruri mari și în ocazii importante. «Crede-mă pe fine. fătul meu, zicea un tată către fiu-său care aspira la gloria distincției, dacă e vorba de nerozie, totul s'a făcut, s'a zis tot; de vrei în adevăr să te deosibești, nu-ți mai rămâne de cât s'apuci calea opusă.»

I. L. C.

C A N T E C

*Cu griji de proletar, sormanul
Își duce viața chinuită,
Și-un singur dor mai are 'n suflet
Să-și mai revadă-a sa iubită.*

*Muncește, bietul, stins de boală;
În palme 'ngroapă stinsa-i față
Și plînge une-orî, și simte
Ușor ce e să curmî o viață.*

*Dar când în minte își aduce
Iubita lui ce drag zîmbește,
El simte sete de viață
Și noaptea morții-l îngrozește.*

ELISABETA M. Z. IONESCU

VORBA LUI VEPPPO

Contele Andrassy, unul din fruntații pleiadei maghiare de la 1848, lupta din război pentru desrobirea țării sale de sub jugul Austriei. El a fost osândit la moarte și executat în efigie, dar după 1866 ajunsese Căpitan al Austro-Ungariei, conducând interesele acestui mare stat timp de 11 ani. La 1878, după războiul Ruso-Turc, luând parte la Congresul din Berlin, care între altele decisese și anexarea Bosniei și Herțegovinei la împărăția Austriei, ca să înlăture motivele de răceală accentuată a Cabinetului rusesc, se retrase în viața privată.

Contele Andrassy, ca să își omoare timpul și după ce avuse multe decepțiuni, mai cu seamă în ceea ce privește naționalitățile de sub coroana Ungariei, o chestiune principală pentru țara sa, pe care împregiurările din acele timpuri îl opriseră a o atinge, — acum se vedea nevoit a căuta liniște și, ca să o obțină, rătăcea continuu prin părțile frumoase ale Austro-Ungariei.

Mai pretutendeni în preumblările sale găsea numele lui scris și încrustat pe strade, drumuri și fântâni. Atențiunile acestea precum îl satisfăceau, pre atât îl și amărau, căci simțea bine, că îi rămăsese mult de făcut, ca să îndeplinească opera visată de dânsul.

Ce voise el, copilul răsfățat al poporului său, cântat pe toate tonurile? Purta cu dânsul o idee mare, cugetată îndestul, dar neexecutată, și aceasta îl mâhnița mult.

Contele, după multă preumblare ce făcuse, găsi în cele din urmă alături de finele țermului ungar, la câți-va pași de Fiume, un sătuleț mic, pe marginea Adriaticei, unde valurile mării aruncă cu furie adese-ori spumele lor pe stâncile ripoase, care apără modestele cămine presărate d'asupra lor. — Acest sătuleț se numește Volosca. — Acolo, la marginea mării, zărind o căsuță de tot modestă, ea îi atrase privirea mai mult, și la ea se și opri.

De la Volosca, contele avea un spectacol variat, căci putea privi continuu: când marea în furie luptând cu stâncile mărețe din fața casei sale și aruncând adesea stropi până aproape de ferestre; când lupta pescarilor renumiți în vânărea Tonului ce-l prindea noaptea la lumină de facle, lunecând pe marea lină și limpede ca cristalul, pe care pluteau bărcile în mulțime, risipite pe întreaga imensitate a aceluiași luci de apă.

El urma cu mulțumire aceste varietăți continue ce păreau că-l distrag oare-cum de la cugetările lui.

Contele făcea singur multe excursiuni. Aci mergea la Fiume și privea cu mulțumire lucrările de la Molo ce se executau într'un mod măreț și surprinzător; aci suia în sus de Volosca spre Matuglio și de acolo la Castua, privind locurile împetrite, unde omul trebuie să lupte sume de ani, ca să își poată găsi printr'ensele o părțică mică de pământ, ca de zece metri pătrați, să își planteze legumele; aci pornea pe marginea mării, pe poteci stâncoase, spre Abbazia, Lovrana și Ica, privind

insulele din stânga și, la dreapta, munții ce se desfășurau la câți-va pași de dânsul.

El își varia continuu preumblările, par'că nu își găsea locul și nici cum odihna. Intr'o dimineață, Contele luă drumul spre Pola. Mergea fără ca să își dea seama unde. Inse cu cât înainta pe această cale, cu atât părea mai mulțumit, căci aci vederea era diferită. Nu te mai găsești jos pe margine și la două pași de mare; drumul era tăiat în stânci, în mijlocul munților; în stânga vedea marea de la o înălțime vertiginoasă, iar în vale erau case risipite și incongruante de măslini și leci. Din când în când drumul se cotea și se lăsa în vale, apoi se ridica, însă tot pe pante dulci. Contele, fără de a își da seama că mergea de patru ore aproape, își pironise privirea pe un colț de munte, mai eșit în mare, de asupra căruia zăria o veche mănăstire de un efect atrăgător.

Înălțimea stâncilor îl înșela mereu, căci aci i se părea că este la un kilometru de dânsa, și aci că ear se depărtează mai mult. Când ajunsese însă aproape de Muntele Majore, el se opri puțin să privească sumele de stânci de din giurul muntelui, stânci negre de deosebite forme, mai mari și mai mici, pe o întindere imensă, care îi aduceau aminte Calverul din grota Adelsbergului. La spatele acestor stânci se ridica muntele Majore ce par'că veghia la luptele Adriaticei cu stâncile lui din vale.

Acest spectacol îl atinse mult. Contele n'avea par'că tăria de a se despărți așa de curând și se aședă pe o piatră de lângă drum.

El stetea de mult perdut în privirea acestor locuri frumoase, când ochii lui se opriră asupra unui grup de câte-va copile, care la câți-va pași de la dânsul îngrija de niște oițe ce pășteau pe lângă stâncile din marginea drumului. Aceste copile purtau furca în brâu și torcea la lână. Costumul și felul cum se ținea, cum se purtau și steteau, felul cum lucrau ele îi amintea tablouri de asemenea fel ce adese-ori întâlnește prin Ardeal și prin Banat; în Ardeal mai cu seamă contele fotografiase multe asemenea grupuri. El se îndreptă spre dânsese întrebându-le, dacă sunt Istrience.

Una din ele îi răspunde în dialectul italian local: «La locurile din dosul Muntelui Majore sunt Vlachi, și noi de acolo suntem».

Dar știți voi ce sunt Vlachi? — întrebă contele surprins. «O nație, domnule, foarte departe de aici; — pe țermul Dunării, — răspunde o copilă ce putea avea vârsta de 15 ani.

Dar limba Vlachă o cunoașteți voi?

Cum nu? — răspunde fetița. — O vorbim între noi continuu în casele noastre, adause isteța copilă.

Un călător din Șusnievița, care trecea pe drum, intră în vorbă cu contele, care nu cerea mai bine de cât a se informa de la toți ce întâlnea. — Acesta îi numi satele anume unde locuiesc Vlachi. — Strănepoții Romani-

MARCUS

R. BONGKAT

„Vatra“.

Vara prin zăpadă

Tip. „Gutenberg“.

lor sunt de peste Dunăre, — țise el. — Cine cunoaște limba Vlahă, adaoșe Susnievițeanu, poate proba ceea-ce ve spuși și că nu face nici o îndoială de adevăr.

N'ai trebuință, dragul meu, să mă convingi; eu cunosc Românii în destul de bine, — am trăit și luptat cu ei, țise contele. — Când am zărit aceste copile cu furca de cum o poartă la brâu, de cum stau și învârt cu istețime Iusu în degetele lor, le-am recunoscut, — adause contele.

Curioasă rasă, își țise el, nici stâncile sterpe ale Istriei, nici suma de veacuri nu o poate face să își piardă limba, caracterul și supleța.

Contele, dând o privire duioasă grupulețului acelaia, îl întrebă cum se numește mănăstirea din acel vârf de munte, — arătându-le direcțiunea ei.

Fetele îi răspunseră: «Mănăstirea Moschenița.»

«Mai este departe până acolo?» mai întrebă el.

«Încă o oară, domnule» răspunseră copilele.

Contele își consultă ceasul. Vădând că este o oră după amiazi și că timpul dejunului trecuse, luă hotărârea de a merge înainte.

«Fie orî-ce,» își țise el, «trebuie să odihnesc la mănăstire, unde voi găsi măcar o bucată de pâine pentru dejunul de astăzi.»

El părea că-și regăsisese puterile de odinioară, căci variațiile fermecătorului drum îl împingea cu repeziune înainte: urca continuu, cu cât ajungea mai sus, cu atât părea mai încântat. În fine ajunse d'asupra sătuțului Draga, acolo casele au prispele pe o mică plajă, unde copiii se afundă în nisipul ca făina de moale, fără o petricică măcar, iar când le vine bine, și părinții nu bagă de seamă, ei desprind încetșor bărcile de la stâlpul din marginea mării și se duc fără să-și mai vești pe luciul apei.

De aci contele urcă încă o jumătate de oră, până ce ajunse pe piața din dreptul Moscheniței.

În loc să se odihnească, alergă la marginea stâncei, alături de mănăstire, și privi insula Cherso. Acești munți înegriți de soare, spintecați de timpuri, ocoliți de mare, unde vulturii își fac cuibul lor, acest nou tablou fu pentru dânsul culmea frumosului.

Preotul, care cercă să îndatoreze pe călătorul sosit se grăbi a deschide ușa bisericii. Contele intră, admiră vechimea și întreținerea ei, schimbă câte-va cuvinte cu dânsul, se prosternă cu respect înaintea majestosului locaș și, însoțit de dânsul, se opri la două pași departe, înaintea unui mic otel.

Aci o tânără Istriană, deșteaptă, voinică și frumoasă, întrebă pe călătorul nostru, cu ce'l poate servi?

Contele îi răspunse cu un ton modest «Cu ceea ce poți să-mi pui pe masă: numai să pot mânca iute, căci îmi este foame», adăogă el.

Intr'un quart de oră masa fu pusă și călătorul putu mânca: o omletă, o șuncă de Praga, scampii proaspete, o friptură rece, brânză, o sticlă din vestitul vin negru Istrian Refosca, portocale și ciai la urmă.

Contele, care se grăbea a se întoarce, ceru contul. Istrianca îi reclamă 1 florin și 50 crețari.

El, achitând-o cu prisos, îi țise: «Ca să mănânc bine și eftin, trebuie să viu numai aicea. Mă rog, adăogă apoi, «nu s'ar pute găsi, în acest cătun o trăsură să mă înapoieze la Volosca?»

«Nu», țise Istrianca, «aci nu sunt trăsuri, însă, dacă ve simțiți ostenit, puteți lua o barcă, care să vă ducă până acolo»

«Aceasta 'mî-ar face plăcere, copila mea, însă trebuie să fie o barcă mai bună, un conducător dibaci și o mare lină».

«Sunt sigură că 'mî-ai mulțumi, dacă ar primi să te ducă un Istrian, pe care îl cunosc eu», țise Istrianca.

«Nu putem merge la dânsul, ca să-l decidem?» întrebă contele.

«De ce nu?, răspunse Istrianca, «însă înainte de a merge la dânsul, trebuie să-l cunoști puțin. Veppo, așa se numește el, este o persoană iubită de toți, a suferit mult, și numai de doi ani aproape a revenit aci.»

«Cum asta?» întrebă contele.

«El a avut nenorocirea de a-și perde logodnica. Nenorocitul plecase la Pola, ducând două călători. În timpul parcursului dintre Moschenița și Pola s'a ivit o furtună, un uragan groaznic.

Peste câte-va zile, o știre veni în Moschenița, că între naufragiații înghițiți de mare era și Veppo cu călătorii lui. Tinăra fată își perdu mintea și fără ca să mai adaste un minut, se asvârli în mare, creșdând că-l va întelni. Adevărul era că Veppo a fost isbit de stânci și barca lui s'a drobit, însă cu toate acestea, el a luptat, scăpând și pe călători, tirindu-i după dânsul până la un țerm. Starea lor a fost desperată, ajutorul ce au primit a fost foarte târziu, a trebuit muncă, luptă, timp până să poată ajunge sus în vârful ripelor, și de acolo să găsească un suflet spre a-și ajuta. Numai după 10 zile putu lua drumul la Moschenița.

Aparițiunea lui Veppo în cătun fu o surprindere pentru toți, dar surprinderea cea mai mare fu pentru dânsul, când află moartea logodnicei sale. El lăsă căsuța și grădinile lui unui unchiu bătrân, ca să profite de ele, își luă drumul la Fiume, primi serviciul în un bastiment englez, și 15 ani nici că s'a mai auzit de dânsul. Sunt două ani de când s'a întors abia. El continuă face bine, ajutând pe toți. Unde este primejdie, acolo aleargă, și de aceea îl iubesc toți. Vești dară, termină Istrianca, că cu un marinar de felul acesta n'ai să te temi».

Contele ascultă cu tot interesul narațiunea frumoasei Istrience. «Acum», țise dânsul, «cu atât mai mult ași vrea să ved pe acest om, și te rog să mergi împreună cu mine, ca să-l putem decide să mă ducă la Volosca».

Contele împreună cu Istrianca intrară după câte-va minute într'o curticică împodobită cu plante, cu copaci și vițe, care părea că adastă cu nerăbdare o rază bună de soare spre a reinvia.

Casa era veche, cu totul de piatră. Câte-va odăi în rënd, cu fața spre mare și o bancă sub bolta cu elemotite d'înaintea casei.

Veppo ședea pe prispă și citea.

PAS.

(Finea va urma).

NEGRU VODA

O ISTORIE ALEGORICĂ DIN TRECUTUL BUCOVINEI

Intr'o zi, cam pe la mijlocul veri, a sosit cu calul asudat și alb de spume, un om din părțile Țibăului și i-a dat hătmanului de știre, că socrul său, bătrânul Gârla, trage de moarte și vrea, până a nu închide ochii, să mai vadă încă odată pe fata sa Gârlița și pe bărbatul ei. Nici nu-și isprăvisese bine solul vorbele și Tudan a și pus să-i gătească îndată doi cai cu ceva merinde într'o dășagă, a și-dat copiii în seama unui din oamenii săi credincioși și a pornit fără multă zăbavă cu nevasta spre Țibău. Peste poteci puțin umblate, tot pe marginea pârielor, pe unde le venea adică mai aproape, străbătură ei în câte-va ceasuri la malul Bistriței și de aci, după un popas grăbit, ajunseră cam spre sfințitul soarelui să zărească pe sub dunga aurie a amurgului, fundătura de brădiș, unde s'ascundeau pe jumătate streșinele gospodăriilor lui Gârla. Vedeau Tudan și femeea sa, încă de pe plaiul ce trebuiau să-l coboare până jos la curțile hătmanești, că de geaba li fusese toată osteneala lor și li se rupea inima de jale, cum n'au putut să-l apuce pe bietul bătrân cu viață. Casele se roșiau de departe de lumină multă, dintr'ensele eșia odată cu bocetele și vaetele nebușite *) ai celor din lăuntru; iar buciumele duceau cu glas lung și dureros vestea prin văile întunecoase de prinprejur, că hătmanul Gârla și-a dat sufletul și-i poștește pe supușii săi la ospețul cel de pe urmă.

Când a intrat Tudan în casa, unde era așezat mortul, s'au sculat îndată bărbatii, câți ședea pe lăilele de-a lungul pereților și în vreme ce Gârlița s'aruncase în durerea-i nespūsă peste chipul tatălui său și-i scâldea înecată de plâns fața sa galbenă cu lacrimi ferbinți și nesfârșite, un om cam trecut, eși încet dintre cei de față și, pășind cu fruntea ridicată spre mijloc, le făcu bocitorilor și celor cu buciumele ântâiū semn să tacă, și grăi către nevasta lui Tudan: «Ridică-ți capul Gârlițo și ascultă ce ți-a spus cu limbă de moarte tatăl tău prin graiul meu. Gârlița, draga mea fată, unicul meu copil, să nu mă tânguiască, că eu mă duc să stau acolo, unde e și mama sa, sus la duhul luminei, ce mă chiamă de mult, și care are s'o cheme odată și pe dânsa, ca să fim cu toții la un loc!»

Apoi tot acel bătrân, îndreptându-se către Tudan, îi-a

*) Huțianii își bocesc morții, cântând felurite versuri tânguioase, în cari cei rămași glorifică meritele, calitățile și faptele mortului. Bocitorii ca tâlmaci ai celor rămași chiamă apoi mortul, dând glas până și dobitoacelor și lucrurilor la cari ținea, sfârșind fie-care bocet cu sunete jalnice din buciumul lung ciobănesc, scoțând niște melodii sfâșietoare,

dat în mână buzduganul hătmanului socru și i-a grăit: «Iar ție, Tudan, iacă ce vorbă ți-a lăsat Gârla în ceasul morții: Să ieși în stăpânire moștenirea Gârliței, curtea asta cu câte se găsesc pe lângă dânsa, cu toate pădurile și poienele, începând de la Țibău și până dincolo de isvoarele Gârlei, și, — dacă se vor învoi cei câți au ascultat până acum de porunca și dreptatea lui, — să oblađuiești și peste ei. Să le fie hătman și părinte vrednic, făcându-te stăpân — urmaș al lui Gârla, peste pământurile ce se întind pe o parte și pe alta din susul Bistriței celei cu nisip de aur». După aceea, moșneagul le făcu oamenilor adunați cu capul ca să vie mai aproape și a urmat cu vorba: «Mai marii neamului nostru s'au și strîns aicea să-ți spue toți într'un glas, că vreau să te aibă de hătman și făcător de dreptăți; dă-le vorba cuvenită, căci îți sunt supuși cu trup și suflet și s'gata să se dea în seama ta cu tot ce-i al lor».

Tudan s'a uitat o clipă tăcut în ochii frunțașilor ce stau în dreptul lui și, răsulând din adinc, le-a răspuns: «Primesc, daca v'ați învoit cu toții, ca așa să fie». Apoi a întins mâna stângă spre peptul mortului și ridicând pe cea dreaptă, în care ținea buzduganul, a rostit cu glas tare cuvintele: «Jur în fața acestui mort, ce vi-e scump vouă ca și mie, c'am să vă fiu hătman și judecător credincios, la vreme de pace ca și la război și am să împart cu voi câte o să vie peste neamul nostru». Apoi s'a întors către noii săi supuși și mergând de la unul la altul, a început pe rând să strângă mâna la fie-care, cum cerea obiceiul cel vechiu.

Pe urmă toată noaptea și a doua zi până'n târzie seară, s'au pregătit și s'au făcut cele trebuincioase pentru îngropăciune și a treia zi de dimineață, trupul jeliului hătman Gârla fu ridicat din curte. Convoiul a plecat cu tot felul de jertfe, între cari și calul de bătae ce avea, săl urmeze în mormânt, și cu tot alaiul cuvenit unui hătman, adică bocitorii și buciumașii cu pletele lăsate în voia vântului, și cete de călăreți cu sulița frântă'n două și legătoare la ochii cailor, — a purces încet spre locașul de odihnă, tocmai colo la obârșia stancoasă a pâriului Gârla, unde s'a pristăvit în taină, alături de bătrâna hătmaneasă îngropată de mult în sălașul cel ascuns. După aceste toate s'a întors apoi întreaga adunătură la ospéțul de împăcare al mortului. Aici însă o aștepta pe fata hătmanului lucru peste seamă de greu, căci biata Gârlița, măcar că zdrobită de atâta plâns și jale, era dătoare să toarne de sila datinei strămoșești, cu mâna ei miedul dulciū în paharele de lemn a mesenilor —

în semn de ertare ce avea să ceară pentru tată-său. Cele-lalte trebii și rândueli ce mai cădeau în seama ei, ca unic copil rămas în casele mortului, erau lăsate în grija a câtor-va mueri bătrâne de prin curte.

După ce s'au isprăvit apoi și cele din urmă rinduri de ospeț și au mai apucat a se împărștia din oameni, bătrânul Tivran — cel prin care își împărștășise hătmanul Gârla voințele sale din urmă — a luat pe Tudan la o parte și i-a vorbit: «Gârla mi-a mai dat de grijă să ți spun, că locurile sălbatică ale Lucinei, adică pădurile dintre apa Gârlei și hotarele tale, care știi că sunt moșia neatinșă a lui Vodă și n'are voie să le calce nimeni*) au să cadă și ele a tale, după învoiala veche dintre Radu-Negru și hătmanul Gârla, însă abia peste un an și o lună de zile de la moartea ăstuia și numai dacă Negru-Vodă nu va veni cumva până atunci înapoi să le ia iarăși în stăpânire:»

«Cum, moșia lui Negru-Vodă, să mi cadă mie?» întrebă uimit Tudan, «Știi tu Tivrane ce vorbești? A putut spune Gârla așa un lucru!»

'Mi-a spus-o, cum mi-a spus și toate cele-lalte, hătmane, numai cât ți-a mai lăsat adaos de vorbă, ca să nu faci nici când vânătoare prin părțile Lucinei nici să arzi din pădurile de acolo, căci și-a ales de mult duhul cel mare acele locuri nestrăbătute, ca să fie spre scăpare la toate viețuitoarele și a pus moșia lui Vodă sub paza strigoilor din peștera albă, dându-le putere să se prefacă în fel de fel de chipuri și să se rezbune pe ori cine ar îndrăzni să o atingă.

«Știi, moș Tivrane, ș'am auzit multe de strigoii din peștera albă», dise Tudan cam cu gândul într-o parte, «decât nu știam până acuma; că socrul meu să fi avut vr'un drept asupra locurilor acelora. Dar tu fii fără grijă, că eu habar n'am avut să fac vr'o-dată vânătoare prin munții lui Vodă, măcar c'am trecut în câteva rânduri hotarul lor; de cât toată treaba a fost numai de-a căutării după lemn de tisă pentru săgeți și fără ca strigoimea de prin sălbăciile de acolo să fi arătat vr'o supărare. Mai ai ceva să mi spui Tivrane?»

«Ți le-am spus toate hătmane. Poți să te pornești la Isvor fără grijă, că ved eu că te grăbești; și cât despre curte și gospodărie, să n'ai nici o frică, că doară mie mi le-ai dat în seamă și am să ți le țin încât să gândești că nici n'a intrat vr'odată în mâni străine.»

«Am toată nădejdea în tine!» răspuse Tudan și, aruncând capul înapoi, ca tot omul ce se bizue, adăogă zâmbind: «Ciudat lucru și vorba asta cu venitu înapoi al lui Negru-Vodă. De nu s'a grăbi să se scoale mai iute din mormânt, are să i se încurce șaga. Li'i lehamite, se vede, și hătmanilor noștri de atâta poveste, c'a început pe semne să umble de-o vreme încoace cu gândul să își aleagă ei dintre ei un chan. Dar nici nu mai merge treaba așa și, măcar de-om fi noi stăpâni pe la casele și plaiurile noastre, dar ne trebuie și un stăpân peste

*) Există astăzi încă în Carpații Bucovinei o regiune numită Voevodeasa, care se trage de lângă mănăstirea Suceviței și până spre hotarul ungurese și este obiectul a fel de fel de tradițiuni.

noi». Și dîcînd vorbele astea vajnice, se întoarse cu Tivran încet spre casă, unde caii lui așteptau întărnițați, gata, la lespedea pridvorului. Tînera hătmaneasă, ea singură, par'că voia să scape cât mai de grabă de casa părintească, ce i semena acum a pustie, și să își caute mîngîierea sufletească lângă copilașii ei, colo la Isvor. A mai dat în pripă grijă și povață slujitorilor din curte și glasul i tremura, încât trebuia Tudan să i isprăvească vorbele și să le dîcă celor rămași, că i lasă pe mîna bătrânului Tivran, până s'a mai vedea ce i de făcut. Apoi încălicară amîndouă și au pornit repede spre casă. Gârlița și Tudan oltară ușurați când s'au vîdut în sfârșit ajunși la Isvor, unde copiii îi așteptau cu nerăbdare. Ei nu știa sărăcuții, de la ce jalnică ispravă se întorceau mama și tatăl lor și habar n'aveau că le murise bunicul. De aceea le-au alergat înainte și înconjurându-i au apucat a spune, care de care mai cu glas, despre lucrurile ce se întimplase la casă. Că în noaptea, după ce plecaseră părinții la Tîbău, au venit niște urși și au făcut o mulțime de pagubă în prisaca, — și că Tihon, hargatul, s'a luat a doua zi după urmele lor prin pădure, până de parte în Voevodeasa și dînd de bîrlogul lor, n'a găsit nici ursul nici ursoaica, ci numai cinci puș, pe cari i-au adus la curte și i-au închis în poeata mascurilor, — că ei i-au și împărțit urșii între dînsii, fiind atît de drăguți și poznași și — câte de toate. Tudan cu neyasta sa abia putură potoli de o cam-dată copiii, și după ce au auzit cele petrecute și din gura hargatilor, s'au pus cam pe gînduri. Gârlița, căreia îi povestise bărbatu-său pe drum ce vorbă a avut cu bătrînul Tivran, era par'că lovită de o presimțire urită și căuta să dovedească lui Tudan, că mai bine ar fi, să ducă pușii de urși înapoi la vizunia lor. Copiii, mai ales băieții, au început însă a se ruga atît de mult ca să le lase bucuria, în cât la urma urmei nu numai Tudan, dar și Gârlița neavînd ce să mai facă, i-au lăsat pe copiii în voia lor și pușii de urs au rămas la curte.

N'a trecut bine o săptămână și iată, unul din plăeșii de hotar aduse vestea, că ar fi vîdînd de vr'o câte-va zile un urs groaznic de mare, cum se tot coboară pe la miezul nopții dinspre obcina munților Lucinei și apucă apoi la vale pe pârâu spre Isvor. Hătmanul auzînd de aceasta, a lăsat îndată poruncă ca în fie-care noapte unul din hargatii să stea de strajă la staulul vitelor din curte, și rîndul de pază l'a început din seara ăntîia mai marele peste hargatii, Tihon. Și s'a întîmplat că Tihon a și venit a doua zi de dimineață înaintea hătmanului și a început să i spue că a fost ursul peste noapte până în curte, și iată cum:

«M'am așezat» — porni el să dîcă, — de cu seară în colțul de jos al staulului, lângă porțița de gunoae ce vine chiar în dreptul poeții cu pușii de urs și, lună cum era, puteam să ved tot prin scobiturile părăților. Era poate pe la miezul nopții, când iată c'am zărit, mai mult din umbra ce s'ăsternea și fără ca dulăii noștri să fi hămăit măcar, o strășnicie de urs, cum rar s'a mai pomenit. Trecuse, se vede, peste zăplazul curții, nu știu

„Vatra“

Cu puteri unite

Tip. „Gutenberg“, Bucuresci.

când și cum, și a venit fără nici un huiț, până lângă ușița de la poeată, cercând încetinel cu laba pe la vârtej și zăvoare și mormăind a jele, par'că schiauna nădușit. Am deschis încet și fără să scârții porțița de la grădină l-am luat bine la ochi și cum era cu latul colo înaintea mea, Ț-am repețit din răsputare sulțița între coaste de s'a infipt mai bine d'o palmă. Decât nu știu cum, ori că nu s'a prins nimic de pielea lui, ori că m'ă-a părut că l-am lovit și vârful sulțiței numai cât a lunecat prin păr—destul că leghioaea nici nu semăna a fi băgat de seamă ceva. Am vădut numai că s'a scuturat, sulțița mea a cădut la o parte ca un paiu și când am apucat în mână toporul, cu gândul să m'arunc prin porțiță și să Ți crăp capul, m'am trezit că se uita la mine cu niște ochi învăpăeți, de am incremenit și într'o clipă a și perit d'inaintea mea, par'că nici nu fusese. Dar sulțița mea iată-o că Ți toată plină de sânge, așa că nu cred că să ne mai vie haramul vr'odată pe la curte».

Tudan și cei ce erau de față, după-ce ascultase cu mare băgare de seamă pățania hargatului, măcar că le venea ciudată și cam clătinau din cap, totuși s'au împăcat înfârșit și ei cu gândul, că așa are să fie cum dicea Tihon și cu nădejdea că de acum înainte o să aibă

liniște din partea urșilor, își căutară fie-care de treabă, uitând încă în aceeași Ți ce s'a petrecut.

Lucrurile s'au întors însă alt-fel și au dat Isvorenilor curând prilej, să vadă că s'au înșelat. Cam la vr'o dece Țile după isprava lui Tihon și tocmai când acesta era dus cu hătmanul în valea Sucevei, iată că nevasta lui Tihon dădu busta drept în casa hătmanesei și cu vaet amar a apucat să spuie într'un plâns, că un urs a năvălit asupra copiilor, ce se jucau la marginea pârăului de lângă colibă, a inhățat pe băețelul ei cel mai mărișor și a fugit cu dânsul în pădure. La știrea asta s'au adunat într'o clipă toți oamenii, câți erau cu casele mai pe aproape și până să se întorcă hătmanul, s'a pus pe goana ursului, căutându-l după urme prin deșiturile de prin prejur și mai departe încă, dar toate au rămas degeaba. Fiorosul dușman apucase, după cum spu-neau o seamă, repede 'n sus spre sălbăticimile Lucinei dar într'acolo nu se bizuea să meargă nimeni.

Abia spre seară se 'ntoarse și Tudan a casă și aușind despre cele întâmplăte, n'a mai stat mult pe gânduri ci a trimes îndata-mare slujbași de ai săi, ca să dea de știre oamenilor că au să l'însoțească a doua Ți des de dimineață la vânătoare de urși în munții lui Negru-Vodă.

(Va urma)

EM. GRIGOROVITA

NU RIDEȚI DE DURERE!

Nu rideți de Durere, copii ușori de gură!
Durerea-Ți bunul singur al bietei omeniri:
In ea se lămurește de-a patimilor sgară
Tot sufletul dat pradă vrăjmașelor meniri.

Nu rideți de Durere, voi, minților amare,
Ce 'n glume reci v'ascundeți al inimilor gol!
In voi e pace, pace, ca 'n negrul fund de mare;
Ca frunze vestejite vă duceți rostogol.

Tot fire de-aur toarce al soartei voastre caer;
In taġna suferinței voi nu știți cobori:
De v'ar atinge-audul un singur glas de vaer,
Ca sloi polarȚi de ghiață, surpați, v'ați dobori.

Știți voi ce-Ți plânsul care nădejdea nu-l mai svintă,
Când toți te uită, până și Moartea — blândul Deu?
Sunt stropi de-oleu fierbinte din candela cea sfintă,
Sleiți pe surde lespeți, uitați de Dumneđu...

Dar sufletul in sbucium nimic nu cere lumii:
El fuge la 'ntunerec, ca șoimul săgetat,
Se 'nvăluie 'n Durere ca 'n giulgie de mumi,
Și rënduri gânduri rodnicȚi l-aștern nepregetat.

Divină crisalidă, s'așteaptă, răbdătoare,
Să prindă aripi albe și, fluture ceresc,
Să sboare 'n alte rațuri cu flori desfătătoare,
Căci numai chiparoșii in rațul nostru cresc!

Cum apa 'nvie *Rosa din Ierichon*, uscată,
Pribeagă prin deșerturi in luna lui Priar,
Așa 'n izvor de lacrimi o inimă secată
Credința și iubirea și Jertfa 'nvață iar.

Te simți, atunci, mândru că vei putea, odată,
Să eși din lupta vieței cu lauri de martir,
Să-Ți scrii pe pragul lumii o faptă laudată,
Iar nu zadarnic nume pe o cruce'n cimitir!...

V. D. PĂUN.

M A R A

(Urmare)

CAP. VII

Sbuciumare

«Ce stai așa smerit ca Sfintu Ioan de Nepomuc în capul podului? — Orî du-te de te culcă, orî bea, dac'ă venit la birt!».

«De mine să nu vă doară capul! — răspunse Națl.— Mă uit la voi, vă ved voișî și-'mî trece timpul bine... Așî vrea și eu să beau, că vinul nu e prost: dar dacă nu pot? dacă firea nu mi-l primește?—Beți numai înaintea, că eu plătesc!—Are Huber de la Lipova și are și Huberoae, — adause el cu jumătate de gură, așa mai mult pentru sine.

Pecat că nu erau pe aci prin apropiere și lăutari. I-ar fi chemat, ca veselia să fie deplină. Nu e lucru mai frumos de cât să stai și să privești, cum oamenii se veselesc. Și atât e de ușor să 'i faci pe oameni veseli!... Un pahar și încă unul... câte-va sunt destule.

Pecat că nu ține nici asta cât lumea. De la un timp unul se moaie, altul începe să plângă, ear altul se face hărățagos și răstoarnă mese... In spre miețul nopții Națl nu mai putea să stea, dar nu-i venea nici să se ducă, precum îi dăsesse prietenul, să se culce.

Pecat de așa noapte liniștită, pecat de cerul cu stele și de luna plină, pecat de tinerețele lui să le petreacă dormind! Era un atât de dulce neastâmpăr în inima lui, și 'l perdea dormind, ear mâne, poate, nu-'l mai putea găsi.

Prea era mult frumoasă noaptea.

Și câte s'au schimbat în lume!

Atunci, în ziua de nuntă, noaptea era tot frumoasă, dar sufletul lui se sbuciuma în dureri grele. Se cutremura și acum, când își aducea aminte de ele. Prostii! Inchipuirii de copil nepriceput!

Atât îi părea dânsa de frumoasă și de adimenitoare, inimii lui atât de dorită, încât se'nțepenise 'n mintea lui gândul, că nu e pentru dânsul cu puțință repaosul sufletesc decât în apropierea ei, și știind, că nu poate să fie mereu aproape de dânsa, că trebuie să 'și rumpă gândul de la dânsa, s'a siluit pe sine și s'a dus departe, ca să n'o mai vadă, să se piardă prin lumea cea mare și s'o uite.

Sêrac de sufletul lui! — cât s'a mistuit el însuși din sine.

Inima 'i se încleșta de câte-orî se gândea la condica lui de călătorie.

Il vedea pe Bocfoacă, înalt și uscat, stând cu condica în mână și dîcîndu-i cu asprime părintească: Să nu umbli hoinar! să păzești cîntea breslei!

De! alt-fel era scris în condica lui. A stat mai mult așa în plimbate decât pe la stăpân.

De geaba! N'a fost el născut să fie măcelar. Și nici n'ar avea, dacă e vorba, nevoie să fie. Are el și alt-fel din ce să trăiască. Mare nedreptate i-au făcut, când l'au luat de la școală: ce ar fi el acum!

Săraca mama lui!

A vrut, ce-'i drept, de dragul ei, să meargă pe la rude, dar n'a putut să 'și calce pe inimă. Ce are el cu ele? Ce să se mai lege de oameni, când e atât de bine să fi singur tu de capul tău?

Greu de tot a fost, și atât era acum de bine.

In turnul de la biserica Minorităților și dincolo, peste Murăș, în cetate, sunase de mult un ceas, și el se plimba înainte pe țermul Murășului, mergînd cu apa, care, scaldată valuri-vălurele în revărsarea luminei de lună, pleoșcăia mereu în liniștea nopții.

Mult era frumos și bine!

«Da!—își dîse el,—e mai frumoasă chiar decum fusese, mai matură, mai alt-fel nu știu cum,—dar nu e, la urma urmelor, decât o femeie, care-'î place, fiind-că e făcută, ca să 'î placă.»

Îi era par-că nu mai poate să înțeleagă, cum a putut s'o urgisească.

«Tu m'ăi nenorocit!—Tu m'ăi făcut din om neom!»—De câte-orî, umblînd răsleț prin lume, 'i le-a dîs în gândul lui aceste. Nu! ea nu! Dânsa era duioasă și se uita la el cu ochii scaldăți în lacrimi și cu buzele pe jumătate deschise: era 'ntemplantarea nenorocită la mijloc!

Asta trebuia să i-o spună ei.

Mumă-sa i-a trimis, ce-'i drept, banii ca să treacă pe la Sighidin la Timișoara, dar dacă s'a nimerit să treacă pe aici, mai putea să stea câte-va zile, —așa în călătorie. —Trebuia neapărat s'o mai vadă. Cum și când? Asta numai dânsa putea s'o spună.

Pe la două ceasuri el se plimba prin fața casei lui Claiți, și era 'n aier o atât de nespusă dulceață, încât nu-'i mai venea să se depărteze. Par-că dânsa știa, că el se află pe aci prin apropiere, și se sbate în culcușul ei ca pasărea prinsă în vîsc.

Nu! Persida dormia liniștită, perdută 'n visuri vîratice.

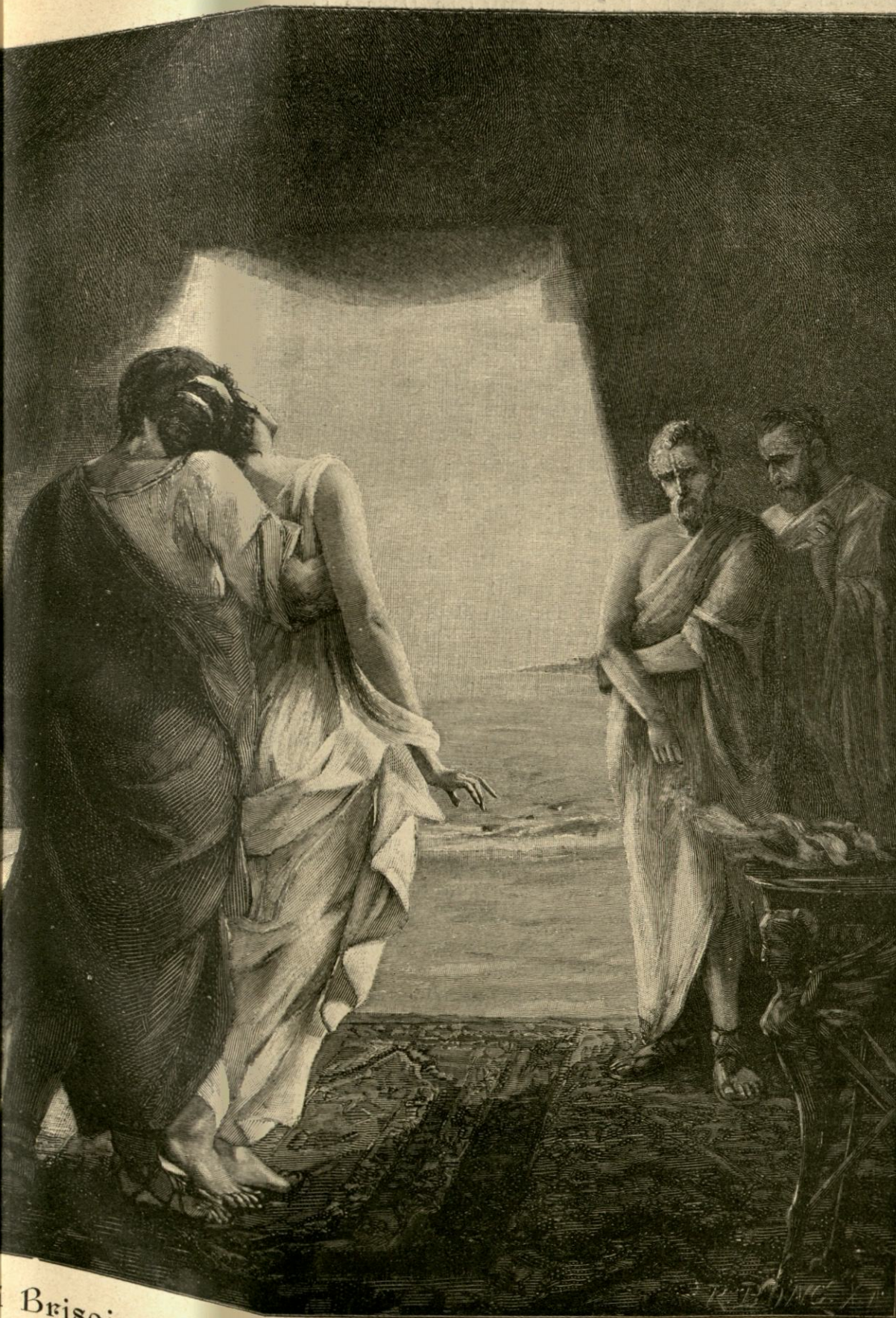
Și bine i-ar fi fost să doarmă mereu așa și să nu se mai deștepte decât după ce vor fi trecut toate.

Nu că era nenorocită, ci că ea era o nenorocire pentru alții — asta o muncea pe dânsa, când își dădea seamă, cum s'a pomenit de o dată între două oameni, care ar trece voișî prin lume, dacă ea nu li-ar fi ieșit în cale.

Îi venea să fugă, să se ascundă, ca să 'i se piardă

„Vatra“.

Achil si Briseis

Tip. „Gutenberg“.

urma, și ear vedea pe Națl cu përul lung, cu subțirile, crețele și 'ncâlcitele fire de për în barbă, îmbrăcat în haine soioase, și inima ei sângera.

Știa ce trebuie să facă, fiind-că știa ce voiește Mara, muma ei!

Îi venea dar să intre în pământ, când vedea, că Anca a simțit, a 'nțeles par'că slăbiciunea ei și se uită cu ochi scrutători și miloși la dënșă; un fior rece o cuprindea, când se gândea, că de la Anca vor afla toți ceea ce nimeni în lumea aceasta n'ar trebui să știe.

Și cu cât mai mult se silea să se ascundă, cu atât mai virtos se dedea de gol.

«Ce e cu tine, Persido? — Ce s'a 'ntemplat?» — întrebă Trică cam mirat.

«Ce să fie? — Nimic!» — răspunse ea speriată.

El se uită lung în ochii ei.

«Tu ai vădut pe Națl, Persido, ai vorbit cu el», — îi dîse apoi încet.

Ea se îndreptă și-și ridică capul.

«Da, — răspunse, — l'am vădut și am vorbit cu el, dar asta nu e nimic!»

«Lasă-l dracului pe Neamțul acela! — grăi Trică îndărjit. — Tu o știi pe mama! Să nu-l ved pe aici, că dau de păcat».

«Nu fii nebun! — dîse ea. — Ce am eu cu el?! — Lasă-l să se plimbe; fă-te că nu-l veđi. O să vie odată, de două-orî, și n'o să mai vie, dacă va vedé, că nu-l bagă nimeni în seamă».

Așa trebuia să fie, și așa era și 'n gândul ei. Cu o singură vorbă Trică îi luminase mintea și-i întărise inima: putea să doarmă liniștită, când atât de bine știa, că frațele ei și mama ei priveghiază și n'o lasă să iasă din căile cele bune.

Điua următoare era cu toate aceste neliniștită. Tot ar fi voit să știe, dacă el trece ori nu, și o adîncă întristare o cuprindea, când se ivea în mintea ei gândul, că ar puté să plece mai departe fără ca să treacă pe aici. Era îndărătnic, — un adevărat măcelar, care e în stare să taie 'n carnea sa și să se laude, că nu-l doare. — Cum s'ar fi putut să nu-l bage 'n seamă, când atât de mare era mulțumirea de a-l vedé trecënd prin fața casei?! Da, să vie, să treacă, dar fără ca Anca, fără ca Trică să-l zărească și fără ca el să vadă, că ea îl vede.

A și trecut.

Dimineața, pe la nouă ceasuri, a venit și s'a dus mergënd liniștit, cu țigara 'n gură, cu pălăria turtită în cap, uitându-se drept înainte, ca și când n'ar fi știut, că trece pe lângă casa, în care se află ea.

Ear peste vre-un ceas s'a întors tot așa.

Apoi nu s'a mai ivit de cât abia pe la trei după prând și s'a întors pe înserate.

Așa ađi, așa mâne și poimâne ca ieri, într'o đi ca în alta: Persida știa când și din cotro vine și când și din cotro se întoarce, știa, că el, sêrac sufletul lui, numai la ea se gîndește, numai de dragul ei trăește și rabdă đi și noapte, ca să poată trece în patru rënduri pe đi prin fața casei, în care se află ea.

Până când așa!? Cum, Doamne, să n'ajungă din om neom!? Cum să nu se prăpădească!?

Joi era Joi, și Vineri în zorii de đi Mara avea, ca de obicei, să sosească la têrg.

«Trică, dragă, ieși, te rog, și spune-ți, ca să nu mai vie pe aici, mai ales mâne să nu treacă!»

Așa ar fi voit Persida să-i đică fratelui său Joi după prând, dar băiatul avea de lucru, fiind-că aședă în lăđi marfa pentru điua de mâne, și nu putea să-l apuce singur, ear când l'a apucat singur, n'a mai putut să-i đică nimic.

Pe înserate, ca ne-alte-dăđi, a sosit și Mara, foarte vioasă, foarte țanțoșă, cu nasul, cum se đice, pe sus. Se vedea cât de colo, că i s'a 'ntemplat lucruri, cu care poate să se fălească.

Nu-i vorbă, de fete se cam ferea, dar Seca Lena putea, trebuia chiar să știe, că e în têrg cu Protopopul și că nu mai e mult la mijloc, ca să s'ajungă cu vorba. Popa, ce-i drept, nu vrea odată cu capul, dar mai pune ea o mie, două, și se dă și popa învins, când toți cei-alți sunt învoiți. Chiar erî fusese pe la dënșă Părintele Isai, preotul de la Șoimoș, care e prieten din tinerețe al Protopopului.

O! tare îi era Marei dragă fata ei!

Fata ei, săraca!

Vineri dimineața Mara, Clăici și Trică cu alte două calfe au eșit la têrg. Puțin în urmă au eșit și Seca Lena cu Anca și cu două dintre ucenici, ca să cumpere varđă și verdețuri pentru iarnă.

Persida rămase singură, nepăzită, neajutată de nimeni, părăsită ca vał de ea, și se plimba prin casă și-și făcea de lucru și se sbuciuma, și inima îi bătea din ce în ce mai tare, sângele îi svîcnea din ce în ce mai des prin vine.

Erau opt ceasuri, — opt și un pătrar, — opt și jumătate, — opt și trei pătrări....

«Doamne! — dîse ea ridicând amëndoué mâinile, — dar oamenii suntem cu toții. — Aceleași ne sunt durerile: cum să n'avem milă unii de alții!?»

Ea își luă cârpa cea mare și-o aruncă în cap, apoi liniștită și cu pas neșovăitor eși din casă, din curte și apucă la stînga, de unde știa, că are el să vie, ca să-i iasă în cale.

Sosind la colț, ea îl zări în depărtare, viind despre stînga, pe ulița Morarilor, care taie pe cea din care dënșă venise și trece la dreapta, înainte spre Murăș.

Zărind-o, el se înveseli și își iuți pasul, eară dënșă o luă în pas lin spre Murăș, ca să-l scoată în răchitișul de la capul uliței, de unde se auđea tocănirea morilor.

Pașii lui resunau tot mai cu apropiere în dosul ei, căci tot mai încet mergea dënșă și tot mai sburiș venea el.

La marginea răchitișului el o ajunsese, o luă de mână, și așa, țiindu-se de mână, înaintară în crângul desfrunđit.

«Eă nu mai pot!» — dîse ea frântă.

«Ce nu mai poți?» — întrebă el voios.

Persida se uită lung la el.

«De ce te-ai făcut atât de jerpelit?» — îl întrebă ea cuprinsă de un fel de frică.

«Hm!—răspunse el rîdînd din toată inima. — Știi că e bine!? — Jerpelit! — Asta nu mî-a mai ȃis-o nimeni.»

«Fiind-că altora nu le pasă!»

«Apoi tocmai asta e, — grăi dînsul. — Ce-mî pasă mie de toată lumea aceasta, căreia nu-i pasă de mine!?»

«Dar, — ȃise ea măhnită, — omul trebuie să ȃie la sine.»

«Nu ȃiū de loc! — Ńi răspunse el uşuratec. — N'am la ce să ȃiū! — De mine însu-mi Ńmî pasă chiar mai puţin decăt de alȃi. — Umblu aşa răsleţ prin lume, și oamenii, vȃdȃndu-mȃ cum sunt, trec pe lăngă mine fără ca să mȃ bage 'n seamă.»

Persida ear se uită lung la el.

«De ce vorbești așa!? — grăi dînsa înduioșată. — Uite! pe mine mȃ doare, cānd te vȃd așa, și-o mai fi 'n lumea aceasta āncă cine-va, pe care-l doare!»

«Draga mea! — grăi dînsul mișcat, apoi începu să se joace cu mȃna ei, Ńn vreme ce ea-și stăpȃnia plȃnsul.

Doamne! atāt de multe erau Ńn mîntea lor gāndurile, pe care nu puteau să și le spună unul altuia.

«E de mult, — urmă el Ńntr'un tȃrȃiū, — abia 'mî mai aduc a mîntea, de cānd am plecat de acasă și tot n'a trecut āncă decăt abia jumȃtate de an. Un an și jumȃtate mai am āncă să umblu așa de geaba prin lume, numai și numai pentru-că așa vrea tata și mama, sȃraca, dacā mai vrea și ea ceva. I-am scris, cā trec la Timișoara prin Sighidin, fiind-că știam, cā vine să mȃ Ńntȃlneasă, dacā-i spun, cā am să trec prin Arad. Ear acum 'mî-e fricā să mȃ duc la Timișoara, fiind-că știū cā vine și acolo să mȃ vadă.»

«Eū te rog să te duci cāt mai curȃnd, — Ńl rugă ea stȃruitor. — Uite! — urmă apoi desnădăjduită, — eū nu mai pot; dacā te vȃd mereū trecȃnd, nu mai pot s'o duc așa, — și nu e bine! — e o nenorocire pentru noi toȃi!»

«Am să mȃ duc, — ȃise el grăbit, — dar nu la Timișoara, ci unde-va mai departe, fie la Vȃrșet, fie la Sighidin. N'are asta să ȃie tot așa, nu se poate să ȃie, cāci ar trebui să mȃ prăpădesc. Are să treacā, și atunci o să mȃ Ńntorc la Timișoara.»

Persida Ńncepȃ să tremure Ńn tot trupul.

«Eū trebuie să mȃ Ńntorc acasă, — ȃise ea, — și te rog să mȃ lași să merg singurā.»

Naȃl era om de stat mijlociū; acum Ńnsȃ el se Ńndreptă Ńn faȃa ei și pȃrea cu un cap mai mare decăt dînsa.

«Poștim! — pleacā! — grăi dînsul rece și aspru, arātȃndu-i drumul.

«Nu! — nu! — ȃise ea gemȃnd, — nu așa! Vino, dacā vrei, cu mine, cāci mie nu-mi pasă de nimeni!»

«Nu! — Te rog să plec!»

«Așa nu pot pleca, — grăi dînsa deschisă.

«Știam eū cā nu poȃi pleca», — ȃise el rîdȃnd.

Persida simȃi ca și cānd i s'ar fi oprit de-odată și bătȃile inimii, și curgerea sȃngelui prin vine și i s'ar fi Ńnșeninat toată firea.

«ȘtiaŃ!? — grăi dînsa cu glas limpede. — Te 'nșeli! Adecā ce creȃi D-ta și ce vrei cu mine? Cā am slȃbiciune pentru D-ta, asta o știi: ai putut s'o veȃi și ȃi-o spun și eū, fiind-că nu e vina mea. A venit așa fără de veste cum vin toate nenorocirile. Atāt e Ńnsȃ tot, și mai mult nu poȃi să știi. Mî-a fost milă de D-ta; dar dacā D-tale nu ȃi-e milă de mine, fȃ ce vrei, cā și eū tot numai ceea ce eū voiesc am să fac!»

Grāind aceste, ea a plecat, tot cum ieșise de a casă, cu pas liniștit și neșovăitor, eară el a rȃmas drept, cu capul ridicat, cu ochii ȃintă 'n urma ei, dar nemișcat din loc.

Și mergȃnd Ńnainte, ea nu se uita Ńnapoi, dar urechea ei era aȃintitȃ Ńndȃrāt, cā doară va prinde pașii ce se apropie și tot mai mult se apropie.

«Grozavă femeel!» ȃise el viindu-și Ńntr'un tȃrȃiū Ńn fire.

«Urȃ om!» ȃise ea după-ce sosi acasă, apoi Ńși acoperi faȃa cu amȃndouȃ mȃnile și lacrȃmile o năpădiră, plȃnsul o Ńnecă.

«Doamne! — strigă ea Ńncleștȃndu-si mȃnile, — ajutȃ-mȃ, cā eū singurā nu mai pot.»

Apoi se Ńmbrăcā Ńn pripă și ieși din noū, ca să meargă Ńn tȃrg, la mama și la fratele ei.

(Va urma)

VIN' IUBITO!

*Vin' iubito, noaptea-ȃ dulce și frumoasă-ȃ luna plină
Strȃlucind pe luciul apei argintat de-a ei lumină:
Vin s'auȃi acum pȃdurea cum rȃsună desfrunzită
Ńngȃnȃnd Ńn vîntul noȃții doina ei neconștinȃ
Și cum lacul blind și tȃinic murmurȃnd Ńn valuri line
Oglȃndește tot cuprinsul, lumȃ eterne și dȃvine.*

*Vin' iubito, lasă-ȃi pȃrul despletit ca o betȃlă
Auritȃ peste fruntea-ȃ de-o candoare virginală:
Vin', ca-n ochii tȃi albaștrii ca un cer Ńn noȃți șemne,
Să mȃ Ńnchin Dumnezeirit, care-o vȃd numai Ńn tine:
Vin, cā timpul veȃi cā trece și-Ńn nȃdejdea-ȃ amȃgȃtȃ
Veȃ dori plȃngȃnd trecutul, ani, Ńn care-ȃi fost iubitȃ.*

*Stȃnd mȃhnit Ńn prispa casei, desprȃndȃndu-te 'n gȃndire,
Vȃd cā 'n ochi-mi treci frumoasă ca o dulce nȃlucire.
Pȃru-ȃi blond resfirȃ bucle, și ochii mari sub negre gene
Azuresc o parte-a lumȃi cu privirea lor a lene.
Apoi urȃi ca și-aurora bolta, care-ȃi poleit-o.
Pe cānd lacul și pȃdurea tot Ńngȃnȃ: vin' iubito.*

AL. NEGRİȘEANU.

D A C I I

(TRADIȚIUNE POPULARĂ DIN BUCOVINA)

În vechime, pe timpul păgânilor și a *rebeliilor*, dice că tot *Carpatetele*, adică toți munții Bucovinei, erau stăpâniți de *Daci*.

Eară *Dacii* dice că erau un popor păgân și cam sălbatic, care locuia în munți și trăia mai mult din creșterea vitelor și din vânat. Ceii mai mulți dintre dâșii însê erau *hoși* și umblău mai mult călare de cât pe jos.

Imbrăcăminteaa Dacilor era mai toată roșie, adică: comănac roșu, suman roșu și cioareci sau berneveci roșii. Ei purtau ast-fel de haine din pricina, ca vara, când umblău prin munți la vânat, sălbătécimile și fierele, care le eșiau în cale, să nu bănuiască de loc că sunt oameni, ci să creadă că sunt sălbătécimi ca și dâșele. Căci din depărtare, și mai ales în munți, omul îmbrăcat în haine roșii nu se înțelege ce-î: om ori dihanie.

Armele Dacilor erau felurite arcuți, săgeți și sulițe, ear uneltele lor erau un fel de bârđi late; dar aveaș și toporașe cu toporiști înflorite, ca și Huțanii de astăzi.

Ca toți oamenii, care trăiesc mai mult din munca altora de cât dintr'a lor, așa și *Dacii* dice că năvăliaș foarte adese-ori în țerile învecinate și pe ce puneau mâna, pus era.

Dar bine a đis cine a đis că ulciorul merge la fântână numai până când i se rupe toarta.

Multe țeri au prădat ei în viața lor și pe mulți voevodși și împărați i-au hârțuit și i-au bătut. În urmă însê au dat și ei cinstea pe rușine.

Vedând adică împăratul *Traian* că nu se mai astêmperă *Dacii* în țara lor, ci tot-d'a-una intră în împărăția sa și pradă pe supușii săi, se porni într'o bună dimineată cu oaste mare asupra lor, ca să-î învețe ce însemnează munca străină și să-î sature odată pentru tot-d'a-una de prădăciuni.

Pașa Dacilor, adică cel mai mare peste dâșii, cum a prins de veste că *Traian* s'a pornit cu oaste mare asupra țerii sale, îndată și-a luat toate odoarele și averile și, ducându-le pe malul *Cirimușului*, le ascunse acolo într'o groapă afundă, săpată în pământ. Apoi lăsă un braț al *Cirimușului* ca să curgă peste locul, unde le-a îngropat, anume ca nimeni să nu poată da de dâșele și să le ia. După aceasta, întorcându-se îndărăt și adunându-și oamenii săi, se porni cu dâșii în potriua lui *Traian*.

Și cum ajunseră *Dacii* și deteră cu ochii de oastea lui *Traian*, care intrase acuma în țara lor, începură a se lupta cu această ca și niște lei, care sunt pe neașteptate stârniți în culcușul lor.

Dar zadarnică le-a fost toată lupta și vitejia ce-o a-

ratară, căci fiind oastea dușmană cu mult mai mare și mai tare decât dâșii, eară împăratul, care o cărmuia, cu mult mai ajuns de cap și mai vrednic de cât *Pașa* lor, în scurt timp fură bătuti și, vrând nevrând, trebuiară să închine steagul și să se supue dușmanilor.

Vedând *Pașa* că sunt cu desevêrșire învinși și că nu mai e chip să scape cu obraz curat din mânilor lui *Traian*, se supuse și el și destăinuî tot-o-dată undeî sunt odoarele și averile îngropate.

Traian, care se făcuse acuma Domn și stăpânitor peste *Daci* și peste toată țara lor, căci pe acea vreme cine biruia acela era Domn și stăpân peste cei biruiți, cum auđi de odoarele *Pașei Dacilor*, se și duse la dâșele și, desgropându-le, le luă pentru sine.

De aici înainte toți *Dacii*, care n'au fost omorâți în bătăe, trăiră împreună cu *Romanii*.

Însê când și de unde s'au *ijdănit* *Dacii* nu se știe. Atâta se știe numai, că atunci, când a venit *Traian* cu oaste asupra lor, de i-a bătut și i-a supus, i-a aflat aici respândiți peste tot *Carpatetele Bucovinei*, pe care dintr'un început îl numea în limba lor *Ușa*, iar mai pe urmă *Balanța*.

Iar urmele lor se mai pot cunoaște încă și astă-đi în mai multe locuri din *Carpatetele Bucovinei*, unde au avut sate și țerguri, precum bună-oară în *Poiana-Mărului*, *Smidovatic* și *Valcău*.

Așa spuneau bătrânii că în *Poiana-Mărului*, care se află în munții despre apus de la țergul de astă-đi *Solca* și care e o șestină cam prăvălatică spre răsărit-amiadși de o întindere cam de 300 de juguri, era pe timpul Dacilor un țergușor, în care se adunau aceștia de pe munți și opcină, când aveaș ce-va de vândut ori de cumpărat.

Și cum că într'adevêr a trebuit să fie în vechime un țergușor în această poiană se poate cunoaște de pe mulțimea de urme de ziduri ce se mai ved și astăzi. Iar urmele acestea se află mai ales spre muntele *Scorușet*, care se hotărăște cu pământurile satului *Mănăstirea Homorului*.

Tot în *Poiana-Mărului* s'au mai aflat, vor fi acuma vr'o câți-va ani de atunci, și o mulțime de bani vechi de către o femeie din satul *Frumosul*, anume *Ana Dumbravă*, care i-a arătat la mai mulți oameni din satul său.

Sub muntele *Smidovaticul*, care e spre apus de la *Poiana-Mărului* și care se ține de aceasta și se despărțește de dâșea numai prin apa *Pristopolului* și a *Poienii-Mărului*, de altă parte însê stă în legătură cu *Ciumărna*

„Vatra“.

În sănătatea celui d'întâiu moștenitor

Tip. „Gutenberg“, Bucuresci.

și cu muntele *Calul*, se află două pivnițe foarte lungi, zidite cu lespeși foarte mari pătrate și aședate una peste dunga celei-l'alte.

Una dintre aceste două pivnițe, despre care asemenea se dice că sunt de pe timpul Dacilor, e cam de doi stânjeni de lată și mai înaltă de cât statura unui om. În această pivniță a intrat, înainte de vr'o câțiva ani, *Andrei Furcal* din *Dragoșa* cu o lumină aprinsă până la vr'o 7 prăjini de afund, dar, stingându-i-se lumina și neputând merge mai nainte, nu putu să-i dea de capăt.

Acuma pe pivnițele acestea, care sunt la gură înguste și ai căror ușciori erau făcuți, după cum spun cei ce i-au vădut, din *lârșan* (un fel de brad) pârilit, au crescut o mulțime de copaci foarte mari și groși, și de aceea nimeni nu mai poate intra într'ensele.

În pivnițele acestea dice că-și ținea Dacii din *Poiana-Mărului* averile lor.

În apropierea pivnițelor, despre care 'mă-a fost vorba, s'a aflat, înainte de vr'o 20-30, ani o ladă cu bani la o adâncime ca de un stânjen. Lada aceea era făcută din scânduri groase de *brădău* cioplite numai din topor și prinse la capete cu cuie asemenea de brădău. Scândurile erau albastre, un semn cum că lada a fost foarte de mult îngropată acolo, căci *brădăul*, dacă e îngropat afund în pământ, nu putrezește de grabă, ci trăește mai multe sute de ani. Ear groapa, în care a fost pusă lada, se vede că a fost săpată cu o lopată, căci pe ladă s'a aflat și o lopată de scorbura de brădău, care de asemenea era albastră.

Din oamenii aceea însă, care au aflat lada cea cu bani, nu s'a ales nimic, căci scurt timp după aceea s'au nenorocit și au murit unul după altul. Se vede că banii puși într'ensa au fost necurați, adică blăstemați ca să n'aibă nimeni parte de denșii, afară de cel ce i-a îngropat.

Tot în părțile acestea și anume pe *Valea Dragoșei*, care isvorește nu departe de *Poiana-Mărului*, s'au aflat înainte de 30-40 de ani, un sleder și un topor de peatră. Toporul era pe de o parte ca topoarele de ață, pe de cea-laltă parte însă era în forma unei casmale.

Când s'a făcut fabrica de ciment din *Valcău*, *) tându-se o parte de pădure foarte vechie, s'au aflat sub rădăcinile mai multor copaci urmele unui zid. Risipindu-se zidul acela s'a aflat o peatră pe care sta scris că acolo a fost un *sat al Dacilor*.

De la *Valcău* aveau Dacii un drum, care ducea pe la *Rădvane* peste *Lucina* la *Maramureș* și *Ardelu*.

Și cum că întru adevăr a trebuit să fie în vechime în părțile acestea un drum, se poate cunoaște de pe aceea, că pe locul numit *Rădvane* s'au aflat mai multe *rafuri* de care îngropate în pământ. În timpul de față nu se mai află nici un picior de *Dac* cât ție *Carpațele Bucovinei* de mare. Urmașii lor înse trăsesc și acestea sunt *Huțuli* sau *Huțanii* de astăzi, care locuiesc în munții despre apus și miadă-noapte ai *Bucovinei*, și care trăsesc, ca și străbunii lor, mai mult din creșterea vitelor și din vânat.

(Istorisit de *Vasile* a lui *Pintelei* *Suțu*, bărbat în etate de 71 ani din *Frumosul*, și *Vasile Tanul*, bărbat în etate de 76 ani din *Dragoșa*. De față a fost și părintele *Em. Turcan* din *Frumosul*).

SIM. FLORIAN MARIAN.

*) Locul acesta se numește în timpul de față de cătră cei mai mulți chiar și *Români*, *Falcău*. Se vede că străinii, care s'au aședat aici, și care îl pronunță *Falcheu*, l'au botezat ast-fel. Numele lui cel adevărat însă e *Valcău*, după cum îl pronunță *Românii* din *Frumos*, *Dragoșa* și *Vatra Moldoviței*, la care exista numirea *Valcan*.

CICEUL

Pe la începutul anului curent s'a vorbit mult despre *Ciceu*, o moșie, care făcea parte din fondul grănicerilor de la *Năsăud* și care în urma dispozițiilor luate de guvernul ungar a trebuit să fie pusă în vânzare. Grănicerii *Români* erau supărați pentru că fuseseră nevoiți s'o vândă, iar *Maghiarii* erau supărați pentru că un *Român*, d-l avocat *Iuliu Coroianu*, a oferit cel mai mare preț pentru ea.

Sunt între cititorii «*Vetrei*» fără îndoială foarte mulți, care își vor fi aducând aminte de *Ștefan cel Mare* și de *Petru Rareș*, când aud orî citesc vorba «*Ciceu*».

După înfrângerea suferită la *Baia*, *Mateiu Corvinul*, fiind urmărit de *Moldoveni*, care intraseră în *Ardeal* și prădaseră *Săcuimea*, a intrat la învoială cu *Ștefan cel Mare*. *Ștefan cel Mare*, care până atunci ținuse să nu se strice cu *Turcii*, se declară gata de a porni lupta contra

lor, eară *Mateiu Corvinul* să leagă să-i dea ajutor, rămând ca să pornească și el însu-și războiul după-ce va fi făcut rânduială în *Ungaria* și va fi învins pe rivalii săi, unul *Frederic III*, *Impăratul Roman*, ear cel-l-alt *Casimir IV*, *Regele Poloniei*.

Pentru ca să fie asigurat contra orî-și cărei năvăliri din *Ardeal* și pentru ca în cazul unei înfrângerii să aibă loc de retragere sigură, *Ștefan cel Mare* primește de la *Mateiu Corvinul* trei cetăți: *Ciceul*, *Bálványos-ul* și *Cetatea de Baltă*.

Două din aceste cetăți se află în fața trecătorilor de la *Rodna* și *Bărgău*, cele mai importante din toate trecătorile din *Carpați*.

În deosebi *Ciceul* se afla în gura văii *Someșului*, din sus de *Dej*, și avea domenii foarte întinse. Astăzi sunt împrejurul *Reteagului* șase *Ciceuri*, care după no-

menclatura oficială maghiară sunt : Csicsó-Keresztur, Csicsó-Hagymás, Csicsó-Ujfalu, Csicsó-Polyán, Csicsó-Györgyfalva și Csicsó-Mihályfalva. Când e dar vorba de Ciceu și de Bálványos, n'avem să înțelegem două castele, ci un întreg colțișor de țară, toate înălțimile, care dominează valea din fața Deilor, unde se întâlnesc cei doi Someși.

Ștefan cel Mare a stăpânit acest colțișor de țară și prin el ținutul Năsăudului și al Bistriței, și nu există nici o dovadă că Bogdan a pierdut această stăpânire câștigată de tatăl său.

Ioan Zapolea însă, declarându-se vasal al Sultanului, n'a mai ținut seamă de donațiunea făcută de Regele Mateiu Corvinul și a usurpat dimpreună cu alte castele și domenii regale și Ciceul, făcând donațiuni din domeniile lui.

Urcându-se la 1527, deci în curând după bătălia de la Mohács, în scaunul Moldovii, Petru Rareș ajută, ca om de încredere al Porții, pe Ioan Zapolea contra lui Ferdinand de Habsburg, moștenitorul legitim al Regelui Ludovic II, care perise la Mohács. El intră în Ardeal și câștigă în luptă cu partizanii lui Ferdinand, în Țara Bârsei, o victorie strălucită.

În urma acestei victorii el cere, ca Zapolea, aliatul său, să-i înapoieze cetățile usurpate și mai ales Ciceul.

Puțin în urmă el cere de la Regele Poloniei Pocuția, pe care frate-său Bogdan o înapoiasese, și pornește războiul contra Poloniei, care nu voia să-i dea Pocuția.

De oare-ce nici Ioan Zapolea nu voia să-i înapoieze Ciceul, Petru Rareș cere intervenirea Porții, care 'i și poruncește lui Zapolea în mai multe rânduri să pună capăt acestui conflict.

În același timp însă Curtea din Viena se pune prin Mailat în legătură cu Petru Rareș, și Mailat îi făgăduiește acestuia, că Ferdinand îi va înapoia cetățile, dacă va ajunge la stăpânirea Ardealului.

Petru Rareș declară, că inima lui e cu creștinii, dar interesele țării sale cer să nu se strice cu Turcii, fiindcă nu cutează să se rađeme nici pe Polonia, nici pe Ungaria. Dacă e deci vorba să se avante în luptă contra Turcilor, el trebuie să fie asigurat din dos și să aibă retragere liberă atât spre Ardeal, cât și spre Polonia, cum a avut tatăl său. Nu se mulțumește deci cu cetățile din

Ardeal, ci cere tot-odată ca Ferdinand să intervieve pe lângă Regele Poloniei, ca acesta să-i înapoieze Pocuția.

Ferdinand se învoiește, trimite comisarii anume la Regele Poloniei și se încep negocierile, pe care încăpăținarea nobolimii poloneze îl zădărnicește în cele din urmă.

În timpul acestor negocieri Ioan Zapolea, strimtorat de Poartă, înapoiază Ciceul, pe care Petru Rareș îl ocupă și-l pune în bună stare de apărare. Tot atunci însă Zapolea, care era cumnat cu Regele Poloniei, câștigă dovezi despre negocierile urmate în taină cu Polonia și cu Ferdinand și denunță pe Petru Rareș la Poartă.

În urma acestei denunțări Suleiman Pomposul, care nu știa de glumă, alungă din Moldova pe Petru Rareș, care se retrage la Ciceu.

De aceea Ciceul se numește și astăzi cetatea lui Rareș.

În curând apoi Ioan Zapolea a murit, lăsând în urma sa un singur copil, Ioan Sigismund, care după învoiala făcută cu Ferdinand ar fi avut să rămâie numai ca vasal al Regelui Ungariei, Voivod al Ardealului. Muma lui însă, Isabella, nu voia să știe de învoiala făcută de soțul ei, ci ținea ca fiul ei să fie Rege al Ungariei, și a cerut intervenirea Sultanului.

Ca să se insinueze la Poartă, sfetnicul lui Fra Giorgio Martinuzzi, un fel de Gheorghe Basta, îl surprinde pe Petru Rareș și-l asediază în Ciceu, îl silește să capituleze și îl trimite legat la Constantinopol.

Precum știm, Petru Rareș n'a fost tăiat, ceea ce sperau dușmanii lui din Ardeal, ci ridicat din nou în scaunul Moldovii. Ciceul însă a rămas usurpat de Principii Ardealului, care au lăsat cetatea să se surpe, ear domeniul ei l'au bucatărit.

Ciceul, care a fost pus acum în vânzare, e «vatra» cetății.

Din cetate au mai rămas pe un vîrf de deal ziduri de împrejmuire, în mijlocul cărora, unde a fost castelul, e loc neted ca masa.

Duminecile și zilele de sărbători, când zilele sunt frumoase, flacăii și fetele se adună acolo sus între ziduri și-și joacă hora pe acel loc neted, unde a trăit odinioară, ajuns pribeag, unul dintre cei mai înțelepți Domni ai Românilor și care ne reamintește o frumoasă parte din trecutul neamului nostru.

I. SLAVICI.

ȘASE VERSURI

*Orî unde ochii ți-arunci,
Tot ce-î frumos și drag să fură:
Mărgean din mări și flori din lunci—*

*Iubita mea cu ochi de mură,
De ce te-ai supăra atunci,
Când vreau și eu să-ți fur o gură?*

GEORGE MURNU.

„Vatra“.

Sappho
Sappho

Tip. „Gutenberg“.

RĂSBUNARE

DE

CARMEN SYLVA

(Traducere liberă de I. L. Caragiale)

Peste câtăva vreme, Dragomir se 'ntoarse iară ca o stafie în puterea nopții. Data asta văzu pe soră-sa ieșind din casă la semnul învățătorului; o văzu pe ea, pe Sanda, cum se lasă să o ia de mijloc Pîrvu.

Atunci, Dragomir își mușcă dejtele pîn'la sînge; își înghiți înjurăturile, își opri răsufarea, ca să nu' scape cumva o vorbă din câte 'și spunea. Ei trecură pe-aproape de el, mergînd cătră pădure, vorbind dulce pe 'nfundate.

De ce Dragomir nu se repezi să'î facă și lui Pîrvu seama cum i-o făcuse lui Voinea? De ce lăsă prăselele cuțitului în pace? Cine poate ști? destul că în seara aceea fără să mai dea ochii cu nevasta lui, omul nostru plecă înapoi de unde venise șoptindu'și printre dinți:

«O să vă vie vremea!»

Trecuseră sептămâni; Dragomir nu se mai arăta.

Intr'o seară se 'ntoarse.

Din nou, cei doi iubiți trecură p'aproape de ascunzătoarea de unde el îi pîndea, și fratele mai mare putu auzi glasul sorii-sîf șoptind cătră Pîrvu:

«Mi-e frică.

— Dèc! răspunse învățătorul; de ce să'ți fie frică, dacă sunt eu aici?

— Nu de mine, de tine. Ce face Dragomir mie nu'mi place... De atîta vreme nu mai dă semne de viață... Dacă ne prinde odată?

— Pădurea'î mare și noaptea 'ntunecoasă.

— Da, dar el vede noaptea ca dihorul.

— N'am grije, Sando, nu mă poate birui Dragomir.»

Sandii îi trecu repede prin minte Voinea: și acela era voinic, și lui nu' era teamă de fratele ei.

«O să te pîndească să te prinză când n'ei să te poți apăra... Mi-e groază, Pîrvule, fie'ți milă de mine! Stați zi și noapte cu ochii mari deschiși, că mi s'au uscat și nu'î mai pot închide... Ș'aș vrea și eu să dorm... să dorm cătuși de puțin, numa să dorm fără grijă și fără teamă.»

Și zicînd acestea și tremurînd ca de spaîma unei grozave primejdii ce i s'ar fi arătat neînduplecată în față'î, Sanda își ascundea capul sub brațul puternic al Pîrvului.

«Atunci, dacă'î așa, zise în sfîrșit Pîrvu, hai să fugim...»

— Da, Pîrvule, să fugim departe, să ni se pîarză urma, să nu mai știe niminî dintre ai noștri de noi!»

De hatîrul ei, orî poate, cine știe, chiar de o împărtaşire a presimțirilor ei, Pîrvu se hotărî:

«Fie ș'așa... Duminică noaptea, poimîine, te aștept la șipot... Plecăm; pînă să cânte cocoșul suntem pe muchea

dealului, și când o mijî de ziuă am trecut granița dincolo...

— Da, zise Sanda, cu sufletul ușurat; atunci nu mai am frică. Tu nu știi, Pîrvule, ce e frica... e ca un vierme care'ți intră 'n suflet și te roade, te roade pînă te omoară.»

Pîrvu zîmbi:

«Dè! Sando, adevărat că nu știu: ce-î drept, mie nu mi-a fost frică niciodată.»

Iar la spatele lui, foarte aproape, scînteiau în umbră doi ochi dușmanî de moarte.

Pe când se petreceau acestea, Ancuța, prăpădită de atîta așteptare și nesiguranță, căzuse la pat. Sanda o îngrijea zi și noapte cu toată dragostea. I era teamă Sandii să nu se 'ngreuneze boala cumnate-sii; simția că i-ar fi fost o mare apăsare asupra cugetului să părăsească pe biata nenorocită în așa hal.

Când Sanda 'î spuse aceasta lui Pîrvu, el dete din umeri.

«Dar ce? nu mai sunt femeî în sat s'o îngrijească! Și mai la urmă, ce-ai să'î faci? Dacă a lăsat-o bărbatu-său, ce ești tu de vină?»

De dimineață, Sanda se duse la o cumetă, și mai cu făgădueli, mai cu daruri, o hotărî să îngrijească vreo cîteva zile de Ancuța, pentru că ea, Sanda, avea să meargă la tîrg, după niște daraveri, și nu vrea s'o lase pe bolnavă singură cu copilul.

Duminică noaptea sosi în sfîrșit—o noapte caldă și limpede: sus, o ploaie de stele; jos mănunchiuri de miî de licurici; și toate scînteierile de sus și de jos s'aprindeau, se stingeau și iar s'aprindeau în mijlocul celei mai adînci tăceri.

Pîrvu aștepta de mult la șipot cu calul înșăuat, când sosi Sanda din livede. El o văzu bine de departe: un licuriciu se încurcase în perii ei din frunte, și, ca o candelă care veghiază în umbra altarului d'asupra icoanîi sfinte, arunca lumina'î albăstruie pe sprincenele femeii.

Cu toată căldura nopții, Sanda tremura și mâna ei pe care o apucă Pîrvu era înghețată.

Vorbe puține... El o ajută să se suie pe cal și haide! Calul sforăi și nu vru să plece.

«Asta 'î semn rău, Pîrvule!»

— Aș!»

O înjurătură, un ghiont în coastele dobitocului—calul se smuci în silă din loc, și porni.

Fără nici, un sgomot, ocoliră satul... Nimeni nu'î auzi, niciun câine măcar nu'î simți trecînd.

Inainte de revărsatul zorilor, erau departe în munte

aproape de graniță; și când cea d'întăiu răză a soarelui auri cel mai înalt pisc de piatră, ei putură să răsuflă fără teamă — granița era ca la o bătaie bună de pușcă.

Pentru întâia oară Sanda zîmbi tovarășului ei și chipul i se însenină.

«Vezi, zise el, că ți-era frică de geaba. Acu am scăpat».

Dar n'apucă să isprăvească bine vorba, și dela cotitura unei stînci se arată Dragomir galben și înfiorător.

«Al meu ești!» strigă el și ca trăsnetul căzî asupra lui Pirvu.

Cuțitul se duse p'ntre coaste pînă în prăsele: încă o lovitură în pîntece și alta în gît și multe altele pe unde se nemerea.. și calcă'l cu picioarele și lasă'l și iar.

Când își potoli setea grozavă, Dragomir, plin de sînge din cap pînă'n picioare, se 'ntoarse cătră ea:

«Să trăiești, Sando, că mi l-ai dat în mână! Am scăpat acu de tot de dușman. Aide, rîzi dè!»

Sanda începî să rîză cu hohot de răsună muntele, un rîs așa de lung și de îngrozitor că Dragomir însuși se cutremură. El voi s'o apuce și s'o sguduie ca să o oprească a mai deștepta tăcerea adîncă a culmilor. Ea îl împinse cât colo strigînd:

«Sânge! sânge!»

— Destul acu! tac!... Ai mai bine să fugim, să nu dea cineva peste noi, că 'nfundăm ocna!

— Nu, strigă Sanda cu un glas înspăimîntător, nu; de ocna să n'ai frică! Hai la Olt să te speli de sânge; hai de te curăță... ai bălăcit în sânge! hai de te curăță!»

Zicînd acestea, ea se urcă pe cal și fără să se mai uite 'napoi porni îndărăt la vale. Dragomir se luă după ea uitându-se încoace și 'ncolo să nu'l vază cineva. Nimin!... Sus, în albastrul dimineții, plutea în cercuri largi un vultur, și mai încolo altul, și altul; tâlharii vînturilor se coborau încet la locul însemnat de Dragomir.

«Acu să ne socotim și amîndoi!» zise încruntat Dragomir, care mergea pe jos alături cu calul.

Sanda se uită la el fără să 'i răspundă, fără să clipească, par'că ar fi fost de piatră.

«Nu ți-e frică?» zise el.

— Frică?... Acu de ce să 'mă mai fie frică!

— De ce te așteaptă.

— Mergî mai degrab de te spală... c'apoi ocna...

— Gîndești că nu știu tot.

— Mergî de te spală!...»

Ajunseră la gura unei văi, pe un tăpșan d'asupra Oltului, care trecea aici între doi pereți drepti de stîncă.

«Putem coborî p'aici?» întrebă Sanda.

— Nu, răspuse Dragomir, care lăsase căpăstrul și se aplecase pe marginea prăpăstiei să cunoască locul.

— Mergî de te spală!... Spală-te!»

Atât mai putu auzi Dragomir; ale din urmă vorbe ce'i fusese dat să mai auză.

Intr'o clipă, Sanda sărise de pe cal, pusese mîna ei de fier în ceafa lui Dragomir, care sta aplecat pe marginea stîncii, și 'i făcuse vînt în gol. Ea 'l privi cum se duce, cum se rostogolește împins cât colo de un colț de piatră de care s'a 'mpiedicat și cum îl înghite la urmă valurile tocmai la locul unde se 'nvîrtește un ochiul larg fără fund știut.

După multe zile de lingoare, Ancuța își mai veni puțin în cunoștință. Cumătra care o îngrijise o părăsise avînd și ea casa ei de 'ngrijit, și o babă bătrînă luase să caute de copil.

Tot culcată și nemișcată, biata femeie simțea oboseala aceea binefăcătoare pe care numai omul ce a trecut printr'o boală grea o știe. Dar ce se făcuse Sanda? Toți, toți o părăsiseră, și bărbatul și cumnata?

Intr'o dimineață se pomeni că'i aruncă cineva de pe fereastră 'n pat o pietricică.

Bolnava 'și întoarse a lene capul spre lumină: era Sanda. Ea 'și scutură pîrul sbîrlit, își arată dinții albi și se făcu nevăzută.

«Sando! Sando!» strigă Ancuța cu glasul ei stins.

Nimeni nu răspuse.

Să fi fost o vedenie? S'o fi apucat iar frigurile?... Cu dreapta ei slăbănogită de atîta suferință, femeia își făcu cruce.

Dar pietricica era în pat lingă ea; o vedea, o pipăia,—tot Sanda fusese.

Ancuța așteptă zi după zi — fără să mai vază pe cumnată-sa.

Calul lui Pirvu s'a întors acasă plin de sânge; Dragomir a intrat par'că 'n pămînt, și Sanda—Sanda e nebună: vara, iarna, umblă p'în pădure cu niște sdrențe pe ea, cu pîrul vilvoiu și cântă, cântă mereu; și când un om de omenie, ori o femeie cu milă, îi dă de pomană un codru de mămăligă, biata nebună îi zice rîzînd:

«Bogdaproste!... S'a spală! da, s'a spală!»

— Ce s'o fi întîmplat? se întrebă oamenii din sat.

— Ce?... Ce mai poți afla dela un nebun?... Numai Dumnezeu poate ști.»

Adesea pădurea s'a uscat și a înverzit iar; copiii au ajuns oameni, și bătrînii odihnesc sub umbra sfintei cruci. Sanda tot trăește. Anii au trecut peste ea mai ușor ca peste oamenii cuminți. Întîmplările ei se povestesc ca un basmu, dar nimin nu'și inchipuie, când vede pe biata bătrînă rîzînd, vorbind și jucându-se cu toate cele ca un copil mic, că'i sta în față cel din urmă gâde și jertfa cea din urmă a unei străvechi răsunări.

(SFÎRȘIT)

CURIOSITAȚI ȘTIINȚIFICE

ORIGINA INDIGENĂ A NUMELUI «AMERICA»

Sub acest titlu un geograf francez, d. F. Alexis, a publicat în revista de vulgarizare *le Journal des Voyages*, o notiță din care credem interesant pentru cititorii noștri să extragem următoarele :

...Florentinul Amerigo Vespucci s'a bucurat pînă 'n zilele noastre de onoarea că el a dat numele s'eului noului emisfer descoperit de genovezul Columb. Această părere se 'ntemeia, după cât pare, pe propunerea făcută în 1507 de călugărit Hylacomylus și Jean Razin dela Saint-Dié în Lorraine, unde a apărut pentru prima oară, într'un tractat de cosmografie, numele *America* aplicat lumii noue.

Însă istoricii din Brasilia au pus de vreo câțiva ani în îndoială această părere comună, atribuind origina numelui *America* la *Maraca*, numele zeului principal al indigenilor brazilieni. Această îndoială a sporit într'un mod ciudat când, în 1875, d. Marcou, geolog din Statele-Unite, crezu că a descoperit origina acestui nume în numele unei seminții și al unui munte din Nicaragua, carî se numesc pînă astăzi *Amerria* și *los Amerricos*.

Cu toate astea, după cum se poate vedea în «Buletinul Societății de geografie americană» 1886, Prezidentul republicii Nicaragua afirmă că numele aceluî munte se scrie și se zice *Amerrisca* cu un *s*, și afară de asta, după d. Hale, amicul chiar al d-lui Marcou, acest nume nu se găsește în nicio carte de istorie mai veche decît de cincizeci de ani.

De altă parte, după *Curierul Statelor-Unite*, d. Bent, singura autoritate invocată de d. Marcou, ne spune că la epoca descoperirii, locuitorii de acolo erau Aztecii, în limba cărora sunetul *r* nu se află, așa că nu putea ieși din acea limbă o vorbă pe care s'o scriem *Amerria* sau *Amerrisca*.

Din parte'î, un alt savant, d. Harisse, mărturisește că n'a găsit vreun munte, la locul arătat de d. Marcou, pe nicio cartă și în nicio povestire de pe vremea descoperirilor.

În sfîrșit, pe când d. Marcou crede că numele de Amerigo al lui Vespucci ar fi numai o poreclă provenind dela numele aceluî munte, d. Hamy semnalează o cartă veche pe care a fost vîndut-o *Amerigo Vespucci* el însuși cu câțiva ani înainte de descoperirea lui Columb. Putem presupune, cu Humboldt, că numele *Amerigo* de origine gotică sau germană, s'o fi introdus cine știe cum și în nomenclatura italiană și portugheză.

În resumat, propunerii d-lui Marcou, oricât ar fi de ingenioasă, îi lipsesc din nenorocire dovezile conchizitoare. Această propunere a răsturnat faima florentinului,

dar n'a dovedit nimic precis despre muntele semnalat.

Aci însă a intervenit, în 1882, d. Lambert de Saint-Bris, un savant franco-american; d-sa într'o lungă și interesantă disertație, ce l-a costat mai mulți ani de cercetări în amândouă emisferile, a stabilit cu dovezi destule indigenatul numelui *America*. În adevăr, d-sa a relevat numeroase numiri analoge: *Amaraca*, *Ameriocapana*, *Amaracapan* și altele, în relațiunile istorice ale primelor așezări spaniole din acea parte a lumii.

Și mai întăiu, după istoricul spaniol Herrera, navigatorii Vespucci și Ojeda, desbarcând în 1499 pe coasta Venezuelii, găsiră portul *Maracapan*, pe care Raleigh îl numește *Ameriocapana* și Humboldt *Amaracapan*.

Așa, de oarece călătoria lui Vespucci și a lui Ojeda datează din 1499, se vede că numele Americii, sub deosebitele forme impuse de ortografia fonetică medievală, era cunoscut cu opt ani înainte de propunerea lui Hylacomylus de a se numi țerile nouă după numele florentinului.

Cuvîntul *pan* sau *pana*, trebuie să mai spunem, adăogat la un alt nume însemnează țară. Astfel *Ameriocapana* va să zică «țara lui Amerioca» sau «America» după ortografia medievală. De altminteri, acest *pan* este un sufix general pe care indigenii îl aplică numirilor lor geografice, precum: *Emparepan*, *Curiapan*, *Aioriapan*, *Copan*, *Nayapan* șcl.

Ceva mai mult, d. de Saint-Bris a găsit numele *Maracapan* scris cu cerneală roșie pe mai multe harte din această epocă. După Humboldt, numele *Amaracapan*, care a desemnat prima colonie spaniolă pe pămîntul continentului compact; s'a întins cu încetul pe toată coasta, între capul Paria și capul Vela, apoi peste o vastă provincie, care cuprindea pe altele, așa precum spune Fratele Pedro Simon și alți cronicari de pe vremuri.

Numele provinciei *America* se vede pe atlasul lui Apian din 1520, și se aplică îndată, pe cartele posteriore, întregului continent sudic și apoi continentului întreg.

În resumat, indigenatul numelui Americii ne pare că reiese cu evidență din discuția aceasta. Florentinul Vespucci și-a pierdut faima de naș al lumii nouă, dar s'a spălat și de acuzarea că a vrut să usurpeze prin asta drepturile marelui descoperitor Columb. De altă parte, istoricii și geografil vor avea de acum mai puțină părere de rău că nu s'a aplicat lumii nouă numele *Columbia*, de oarece numele *America* ea îl poartă mult mai de mult înaintea contactului cu europenii.

ST. LUCA

„Vatra“

La joc

Tip. „Gutenberg“, București.

FEL DE FEL

LITERATURA, ȘTIINȚĂ

Vraji, farmece și desfaceri. În editura Academiei Române a apărut un nou volum de d. Simion Florian Marin, membru al Academiei Române, conținând «vraji, farmece și desfaceri.»

«**Literatură și știință.**» Din publicația semestrială *Literatură și știință*, sub direcția domnului C. Dobrogeanu-Gherea, a apărut numărul 2. Este cu desăvârșire imposibil pentru noi să facem o dare de seamă asupra acestui volum atât de interesant, de oare-ce noi avem principiul nestrămutat că *Vatra*, ca foaie populară pentru familii, nu trebuie să se amestece în critică și mai cu seamă în critica polemică de actualitate. Ne mărginim prin urmare a ne face bucuros datorita, recomandând cu căldură iubitorilor de citire românească volumul 2 din *Literatură și știință*, al cărui bogat sumar iată-l: C. Dobrogeanu-Gherea: Artiștii cetățeni. Polemice. Artiștii proletari intelectuali. O. Carp: poeziile: Două iubiri. Tristia. În vijelie. Doina. O durere. *Artur Stavri*, poeziile: Caravană. De dorul altor lumi. După furtună. *Ion Nădejde*: Formarea marelui proprietăți la noi. P. Bujor: novela: Mi-a cântat cucul în față. G. Proca: Moartea naturală. I. Găvănescul, poezia: Mireasa vecinic fericită. Gr. I. Alexandrescu: Legi și obiceiuri. Sofia Nădejde: Evoluția familiei. I. Păun, poeziile: Vara, Toamna. D. N. Voinov: Metoda întrebuintată în studiul morfologiei. D. A. Teodoru: Clasificarea genurilor literare. E. Arald: Spiritismul experimental. V. Miclescu: Un om de prisos. A. Bacalbașa: Spanachidi.

Premiile Academiei Române. Anul acesta Academia va da 5 premii: trei de câte 5000 lei, unul de 4000 și altul de 1500 lei. A. Premiul *Năsturel-Herescu*. S'au prezentat 8 concurenți: A. C. Cuza cu «Meseriașul român»; St. Georgescu *Sergentul* cu «Memorii din războiul de la 1878»; N. Maneagușiu cu «Reunirea Românilor în Ungaria»; N. Pătrașcu cu «Figuri literare»; T. D. Speranță cu «Anecdote»; G. Dem. Teodorescu cu «Istoria filosofiei antice» și Dr. V. Urechiă cu «Igienă». B. Premiul *Statului Lazăr* (5000 lei). S'au prezentat 3 concurenți: Dr. Radianu cu «Himia analitică», Dr. Cosmovici cu «Elemente de morfologie» și Const. Chiru cu «Canalisarea riurilor». C. Premiul *Hagi-Vasile* (5000 lei) s'a prezentat un singur concurent: Grig. V. Maniu cu «Dreptul comercial». La celelalte două premii (*Eliade* de 5000 lei și A. Bodescu de 1500 lei) s'au prezentat câte un concurent. La aceste 2 premii lucrările să trimit în manuscris și numele autorului e necunoscut până după decernarea premiului.

Recepțiunea noilor membri ai Academiei. Vineri 18 Martie a intrat între membrii Academiei D. Ion Calinderu prin discursul său asupra vieții și operilor episcopului Melhisedec. După obiceiul academic, i s'a răspuns la discurs. Răspunsul a fost al D-lui D. Sturdza. Vineri, la 25 Martie, a intrat între membrii D. D. C. Olănescu prin discursul său asupra vieții și activității poetului Alexandri. D-lui Olănescu i-a răspuns D. la-

cob Negruzti. Vineri, la 1 Aprilie se va face recepțiunea D-lui Naum. M. S. Regele, a asistat la ședințele de recepțiune.

Mercuri la 30 Aprilie Academia a ținut o ședință. D-l. V. A. Urechiă a făcut o comunicare despre un document de la 1689 de la Constantin Vodă Cantemir, iar d-l Sava Ștefănescu a citit despre «Extensiunea stratelor sarmatice în Muntenia și Moldova. Stratele perforate în Bărăgan pentru construirea puțului artesian de la Mărculești.

ARTĂ, MUSICĂ, TEATRU

Stagiunea teatrului național din București se va închide la 9 Aprilie. Repetițiile pieselor ce se vor juca în viitoarea sesiune se vor începe în August.

Expoziții de pictură. Domniș. St. Luchian și Titu Alexandrescu au organizat o expoziție de pictură (Strada Rega ă, 11). Ei sunt cunoscuți publicului prin lucrările lor expuse anul trecut la Ateneu. Expoziția lor cuprinde vreo 40 tablouri în ulei și câte-va pasteluri.

BISERICA ȘI ȘCOALA

Statistica școlară a României. În anul 1891 în orașele României au fost 105.196 copii obligați a cerceta școala. Din aceștia au cercetat-o numai 63.671 copii, dintre cari în anul 1892/93 s'au supus examenelor numai 32.784 băieți și 19.542 fete. În toată țara sunt pentru băieți, 11 licee, 18 gimnasil clasice, 1 liceu real și 11 gimnasil reale. Aceste institutiv în anul 1893 au fost cercetate de 10.684 școlari, anume 5352 la liceele clasice, 3587 la gimnasil clasice și 1747 școlari la școalele mediev reale. Numărul frecvențaiilor israeliți ai școalelor mediev din toată țara face 12%. Școale mediev pentru fete sunt în România, afară de asilul «Elena Doamnă», 4 așa numite școale centrale. 11 externate secundare și 4 școale profesionale cu 3421 eleve.

Un nou asil de fete. La Măgurele, lângă București, se va deschide la toamnă un asil de fete, susținut din donațiunea făcută Academiei Române de reposatul Oteleșanu. Institutul va fi organizat ca «Asilul Elena Doamna». Clădirile institutului sunt gata. Biserica de lângă institut se reparază. S'a constituit o comisiune com. usă din d-nii D. Sturza, I. Calinderu, I. Negruși și V. A. Urechiă pentru întocmirea programelor școlare.

Sesiunea de primă-vară a Sinodului s'a închis. Alegerea a trei arhieriei s'a amânat pentru sesiunea de toamnă.

Alegerea episcopilor de Argeș și Buzău. În locul fostului Episcop de Argeș, părintele Ghenadie, astăzi Metropolit, s'a ales arhierul Gherasie Timuș Pitișteanu; iar în locul reposatului episcop Innocenție al Buzăului, s'a ales arhierul Climescu Craioveanu. Investitura lor a avut loc Duminecă 27 a. l. c.

Camera a votat un proiect de lege prin care se acordă ministerului instrucțiunii publice 7 milioane de lei pentru clădirea de școli și alte construcții școlare.

ȘTIRI PERSONALE

M. S. Regele va pleca la sfârșitul lunii lui Aprilie la Neu-Wied pentru a se reîntoarce împreună cu M. S. Regina.

Perechia moștenitoare a tronului, Principele Ferdinand și Principesa Maria, au făcut o vizită orașului Iași. Inalții oaspeți au fost însoțiți de doi miniștri Lascar Catargiu, Tache Ionescu și C. Olănescu cu soțiile lor.

D. Dr. Asachy, care e bolnav în Franța, a renunțat cu totul de a se mai întoarce în țară. Senatul i-a votat o pensie pe viață de 600 lei pe lună. Catedra de clinică chirurgicală, ocupată de D-sa, a fost suprimată prin votul Senatului.

D. Axente Sever, prefectul legiunilor române din revoluția dela 1848, soț de arme a lui Avram Iancu, e în România, bolnav. Dorim bătrânului tribun grabnică însănătoșare.

Teodor Codrescu. Unul dintre veteranii care a asistat la toate actele mari ale regenerării României, a murit la 21 Martie în Iași.

S'a născut la 1819 în Iași. El a dat la lumină o sumă de cărți didactice, între care un dicționar francez și german; istoria lui Eisenfel, Paeșul logofet, (dramă) etc. Este autorul și al «Uricarului», o operă monumentală.

CRONICĂ

Trenuri de plăcere. Până acum aveam trenuri de plăcere numai dela București la Sinaia. Direcțiunea drumurilor de fier a decis însă ca de la 1 Mai să se înființeze și alte trenuri de plăcere în diferitele orașe ale țării.

Batere de monede. Senatul a votat proiectul de lege prin care guvernul român e autorizat a bate monedă divisionară în suma de 5 milioane lei. Se vor bate piese de argint de 5 lei, de unul și 2 lei, și monede de aramă.

Infrumusețarea Bucureștilor. Comuna București a fost autorizată a contracta un împrumut de 5 milioane lei pentru infrumusețarea orașului.

Mormîntul lui C. A. Rosetti. Consiliul comunal al capitalei a decis să se cedeze pentru vecinicie familiei Rosetti locul dela cimitirul Șerban-Vodă (Bellu) unde e înmormîntat C. A. Rosetti.

Procesul Memorandului. S'a fixat definitiv pertractarea procesului Memorandului pe ziua de 7 Mai. Acușătorilor li s'a trimis deciziunea Curții de casație, prin care li se face cunoscut că recursurile lor de nulitate au fost respinse.

Un penitenciar-model. Ministerul de interne va construi în vara aceasta un penitenciar-model la salinele de la Doftana, cheltuiala clădirilor va costa 865.000 lei.

Studentii universitari din București s'au întrunit în localul ligei ca să își hotărască atitudinea lor față cu monstruosul proces al Memorandului. S'a hotărât să se

organizeze meetinguri. Tot odată s'au ales doi membri în comitetul național al studenților în locul a doi membri demisionați.

VARIETAȚI

Grațiarea osândiților în veacurile trecute. Domniile noastre aveau un obicei frumos de a grația pe osândiți. La lăsata secolului de postul Paștelor — mai târziu în Dumineca cea din urmă a carnavalului — Vodă primia o vizită solemnă, apoi opria la masă pe boeri, pe episcopi și pe rudele sale. Punându-se la masă, înainte de a începe să mănânce, Mitropolitul dicea «Tatăl-nostru» și boerii steteau în picioare. Când ajungea Mitropolitul la «iartă nouă greșelele noastre, cum iertăm și noi greșitorilor noștri», se făcea tăcere și logofetul dreptății (ministru justiției) începea să citească de pe o listă numele osândiților, și ruga pe Vodă să le ierte osanda ori să le-o ușureze. Atunci Vodă se întorcea spre logofet: «Ertăți să fie din partea mea, ca să mă ierte Dumnezeu» și întorcându-se spre Mitropolit și spre boeri: «Prea Sfinte și voi cinstiți boeri, rog pe Dumnezeu, să vă ție, ca să vă am tot-d'a-una ajutor la asemenea faceri de bine!» Apoi să puneau la masă. A doua zi logofetul înștiința pe osândiți cără era iertată.

Un alaiu ciudat. Cu venirea Fanarioților în Principate s'a introdus un obicei ciudat în ceremoniile ce se făceau când eșia Vodă la plimbare cu suita sa. În fruntea alaiului mergeau cîhodarii (garda domnească) cu dulame roșii și căciulă de samur, în urma lor veneau copiii de casă conduși de «marele spătărăche», care purta într-o mână un buzdugan și într'alta spada lui Vodă, căci Vodă n'avea altă armă de cât un hanger la brâu. Venea apoi meterheneaua (musica) cîntînd, în urmă islam-ceaușii și șoitarii curții. Aceștia aveau să facă fel de fel de neroții, să facă toate caraghioslicurile, erau clowni în toată puterea cuvîntului. Către toți trecătorii de pe stradă se instrimau, făceau mutre pocite, privitorilor din ferestre le puneau coarne, le scoteau limba și le da cu tifa. Lumea se prăpădea de ris și ast-tel alaiul trecea pe stradă într'un ris continuu, căci alaiul lui Vodă era comedie goală.

Idilă. Poetul Schiller după o plimbare prin pădure cu viitoarea sa nevăastă, Șarlota Langenfels, a rugat pe fată la plecare să-i dea o sărutare de adio. «Vai, Frideric, ce vorbești? Gîndește-te, că poate să ne vadă cine-va!» — «Ai dreptate!» dîse poetul. După câte-va secunde, fata dîse, puțin cam zăpăcită și zîmbind; «Ah, Frideric, ce frumos e aici! Și ce tăcere! Nu e nimeni prin toată pădurea, numai noi...»

Femeile. Într-o societate, filosoful Kant a susținut că femeile seamănă cu un ceasornic, cu melcul și cu rîsunetul. «Femeile spun întregii lumii, ce se petrece în casa lor, întocmai ca ceasornicul; își poartă toată bogăția pe ele, ca să le vadă lumea, ca melcul; și trebuie să aibă tot-d'a-una cuvîntul din urmă ca rîsunetul». Femeile din acea societate s'au supărat pe Kant; el

însă a adaogat: «Comparațiunile mele se potrivesc și pentru d-voastră, dar se schimbă lucru: D-voastră sunteți punctuale ca ceasornicul, bune econoame ca melcul și tot d'a-una sunteți răsunsetul voinței bărbaților d-voastră.» Se înțelege, femeile s'au împăcat cu aceasta.

Ca la noi! Un vestit călător prin Africa își povestea într'un cerc de prieteni aventurile sale printre popoarele africane. Odată ajunsese la o săminție de negri, cari, după spusele altor săminții, erau cei mai cruți oameni și preferau carnea de om orîi căreia alte mâncări. Bietul călător umbla tot cu frica în sin și se ruga lui Dumnezeu să-l scape teafăr din acel loc. Cu toate acestea ajunsese prin daruri să se facă prietin cu mai-marele săminții. Într'o zi întrebă pe un negru, dacă are vreme să-l conducă până la un alt sat. Negru să scărpină în ceafă, cam zăpăcit, și din cât era urit, se instrimbă odată de se făcu mai urit, și duse: «De mers, merg cu tine — dar să-mi întreb mai întâiu nevasta!» «Din acest moment» duse călătorul african «mă-a cădut o piatră de pe inimă. Mi s'a părut că nu mai sunt între sălbaticii, nici chiar între străinii, ci-mi părea că sunt acasă, în Europa. Răspunsul negrului m'a liniștit. Ei, cari mănâncă oameni și n'au nici o frică de Dumnezeu, ei să-și întrebă nevestele și să le poarte frica!»

Vodă Caragea și mahalagioaicele. Într'o Duminecă Caragea, stând la fereastră, vede trecând pe pod un «landauer» elegant de Viena tras de 2 cai negri. În trăsură erau 2 femei, cu testemele scumpe în cap și îmbrăcate în mătasă albastră. Domnul cunoscând că acele femei nu erau din clasa boerească, trimise un ciohodar să le ajungă și să le aducă la palat. Erau nevestele a doi cojocari bogați, a lui Dedu din calea Moșilor și a lui Ciochină, de lângă podul Beilicului. Vodă le dete jos din landauer, și așa cum erau îmbrăcate le dete pe poartă afară, să se ducă să își vadă de casă și de copii. Caii și trăsura au rămas la palat. Vodă trimise apoi după cei doi cojocari.

— Bine, bre, sunteți voi baroni, prinți ori ce naiba? Măne, când vi se trage polița de la Viena ori de la Moscova, n'aveți cu ce face față! Ce, aveți să vindeți trăsura și caii și hainele de pe nevestele voastre, că ați întrecut cu hainele pe Doamna mea! Cât ați dat pe cai și pe trăsura?»

Zece pungii de bani, Măria Ta. (Punga avea 500 lei vechi). Dar uite cum: un negustor din Viena fiindu-ne dator ne-a trimis în prețul banilor caleașca și caii; și noi suntem în lipsă de bani și ne-am trimes nevestele pe pod doar s'o găsi vr'un boer să ne cumpere trăsura.

Vodă a dat cojocarilor 5000 de lei și și-a oprit trăsura.

— Așa, creștini! Dar să vă cunoașteți lungul nasului, că de vă mai ved pe pod, cu lucruri de astea, vă pun la scară, de vă plângeți zilele!

Cine sunteți D-voastră? Când s'au întâlnit mai

anii trecuți împăratul Austriei cu împăratul Germaniei și cu regele Italiei, li s'a întâmplat odată, că eșind la plimbare pe jos i-a apucat ploaia. Ca să sosească mai iute în oraș, au rugat pe un țeran, care trecea cu carul gol, să-i ia în car. Fie care a stat cum a putut în car. Ploaia însă s'a liniștit. Mergând așa, țeranul se întoarce spre ei:

— Bine, da D-voastră cine sunteți?

El a întrebat cu curiozitatea acea a țeranului, nepăsător și respectuos tot-odată.

— Eū sunt împăratul Germaniei.

— Auți, auți!

— Domnul de colo e împăratul Austriei...

— Ei tac!

— Iar ăstalt e regele Italiei....

— Hm! Iar eū sunt șahul Persiei, dacă e vorba așa! duse țeranul și se întoarce zimbând, mulțumit, că a știut să pareze gluma domnilor.

Productivitatea naturii. Cât de productivă e natura se poate vedea dintr'o mulțime de lucruri. P. Simonds în Anglia a numărat 750,000 de specii de insecte: atâtea cunoaștem noi, dar în realitate de sigur sunt mai multe. Înainte cu 50 de ani Humboldt cunoștea numai vr'o 50,000 de specii de insecte—iată o dovadă cât înaintează știința naturală în 50 de ani! Adevărată mirare ne cuprinde însă când ne gândim la productivitatea plantelor: în măciulia (capsula) măcului sunt cam 60,000 de fire de sămință. Decă dacă nu s'ar pierde aceste fire prin felurite împrejurări, dintr'o singură plantă ar eși la anul 60,000 de plante!

Să fie adevărat? O gazetă din Viena scrie despre o descoperire senzațională următoarele: Un cetățean din Esseg și-a patentat invențiunea, cu care după cât se dăce, poți să te plimbi pe apă, ca a-casă. Inventatorul și-a încercat descoperirea pe marea agitată de valuri mari și succesul a fost splendid.

Indată ce hainele patentate ale inventatorului vor fi gata, acesta își va prezenta în Esseg invențiunea. Un costum de acesta costă de la 30—300 fl., după cum e și stofa din care dorește cine-va să l aibă.

Inventatorul asigură, că îmbrăcat în hainele acestea, se poate ori-cine plimba pe mare fără să se scufunde și fără a își pierde echilibrul, ori-cât de repede curgătoare ar fi apa. Picioarele și corpul nu se udă de loc, Ia ce e mai frumos, dacă îți vine somnul și oboseala, te culci frumusele pe apă și habar de grije n'ai.—Mai mult nici că se poate pretinde, de o fi adevărat ce spune inventatorul, afară de cazul că urându-se de atâta iarnă grea a voit poate să își răsbune cu o păcăleală de April.

Telefonul, oprit în Constantinopol. Se știe cu câtă încăpăținare să împotrivesc Turcii la concesiunea de cai ferate. Ei susțin că prin ele prea să înlesnește creștinilor străini comunicația cu ei. Tot atât de ciudată e și porunca dată de Sultanul, care oprește folosirea telefoanelor în Capitala sa, pentru că se teme, că prin

F. Dusek. K. P. H.

„Vatra“.

Din munții noștri

Tip. „Gutenberg“.

telefon s'ar putea conspira contra vieții sale, fără ca să se poată descoperi conjurații.

Maî multe firme europene cari cer concesiunea de a stabili comunicațiunii telefonice în Sтамbul, au intervenit pe lângă Sultanul, spre a-l convinge, că frica ce o are de telefoane, nu e rezonabilă, și l-au rugat să retragă porunca dată contra acestor fel de instalațiuni, căci în orașele mari cari au rețele telefonice, orî ce convorbire se poate auzi la stațiunea centrală.

Șahul Persiei, despre care spun gazetele că va întreprinde iarăși o călătorie în Europa, are un Pictor al curții sale, la care ține foarte mult. Intr'o zi pe când pictorul lucra în atelierul său, intră de-odată la el un mare demnitar de ai statului, care să încăpăținase să-l vadă pe pictor lucrând. Acesta îl dă pe ușa afară și o incuie. Demnitarul furios, să întoarcă înapoi și sparge ușa intrând din nou la pictor. Acesta supărat de obrăncina nepotitului, îl bătu strașnic și îi vopsi cu pensula tot obrazul, după aceea ca să scape de răsbunarea demnitarului și a partizanilor lui, fugi la Șahul povestindu-i întâmplarea.— «Nu te teme» îi dîse: Nas-red Din «n'are să ți se întâmple nimic.» Curând după asta, iată că vine și spoitul pe obraz cu vopsele și începu să se jeluiască Șahului. Acesta îi dîse: «N'ai dreptate și trebuie să fii pedepsit cu doi ani închisoare, pentru că ai violat un domiciliu străin și ai furat vopselele cu cari ți-ai măzgălit obrazul».

Șloim și Rabi. Șloim să duce la Rabi.

— Rabi-leben! Am să ți spun o taină.

— Spune-o, Șloim.

— Mare urgie a cădut asupra casei mele. Rabi, tu știi că am avut un singur copil.

— Știu. A murit?

— Mai rău, rabi-leben. S'a botezat!

Rabi se scarpină în barbă.

— Du-te, Șloim acasă, și fii liniștit.

— Cum, Rabi? Așa păcat pe capul meu și să fii liniștit?

— Tac, Șloim.

— Rabi-leben, ar trebui să chemi pe copilul meu să-l dojenești.

— Nu pot, Șloim.

— De ce, Rabi.

— Să ți spun la ureche, Șloim. Și eu am avut un singur copil și s'a botezat.

Șloim s'a clătinat și era să cadă.

— Cum, Rabi-leben, copilul tău?

— Al meu, Șloim.

Ra' inul se plimba fumând prin casă, Șloim era zăpăcit.

— Vai de mine, Rabi, ce-am ajuns! Dar ce dîce Dumneșeu?

Rabi să oprește de odată

— Dumneșeu? Șloim, Dumneșeu tace, căci și El a avut un singur fiu, și și acela s'a botezat!

SNOAVE DIN POPOR

1. D'aia, părinte

Un popă avea trebuință de un om ca să-i sape prin grădină.

Căutând, găsi un țigan și îl tocni cu diua. După ce'l tocni, îi dădu sapă, lopată, greblă, ce unelte i or fi trebuit ca să poată lucra, și popa se duse să-și vadă de treburi lăsând pe țigan singur să lucreze.

Când se întoarse popa, taman mai pe la prânz așa, și se duse în grădină să vadă ce a făcut țiganul, de când plecase el, o brazdă abia era începută, iar încolo nimic, nici lucru de o jumătate de ceas, iar țiganul dormea sforăind la umbră sub un pom.

Se duse popa la el și începu a-l scutura să se deștepte. Țiganul se deșteptă.

— Bine mă păcătoșule, d'aia ți plătesc eu ție, ca să dormi?... Apoi bată-te mânia lui Dumnezeu, leneșule, tu nu ești vrednic să vezi lumina soarelui!..

— Hapoi, d'aia cinstite parinte, sarut mâna, d'aia ma trantisem și io la umbra, răspuse țiganul căscând și întindându-se.

2. Ciculată și vustoroî

Nu mâncase ovreiu cocoladă de când îl făcuse cine îl făcuse.

Intr'o zi iaca un român, cunoscut al lui, cu niște cocoladă în mână.

— Ce-i ală? întrebă ovreiu.

— Cocoladă.

— Puntră ci i bună?

— Pentru mâncare, pentru ce!

— Zou! Dă și miș să gust o bucățichi.

Românul îi dă, ovreiu gustă, mestecă, răsmestecă în gură să-i simță gustul bine și pe urmă dîce:

— Bun lucră i ciculată astă!

Pe urmă se gândește nițel și urmează:

— Da și vustoroî.. nu-i mai prost!

După aia iar se gândește puțin și pe urmă iar dîce:

— Ci o lucră mare trubăi să fii ciculată cu vustoroî!

DUMITRU STĂNCESCU.

REVISTA POLITICA

Sesiunea corpurilor legiuitoare române s'a închis. Opozițiunea națională-liberală își urmează înainte intrunirile. La 13 Martie a fost în capitală o intrunire, la care au luat parte și delegații din județe: la 20 Martie au fost intruniri la Iași, Galați, Ploiești și Craiova. Un singur incident s'a produs cu ocaziunea acestor intruniri: la 13 Martie a fost arestat d-l deputat Ioan Leca, acest incident n'a avut însă urmări.

Cestiunea demisionării ofițerilor de cavalerie a fost, în sfârșit rezolvată, precum se dîce, prin intervenirea Majestății Sale Regale. Ofițerii și-au retras demisiunile, rămînd, se înțelege, ca și aceia, ale cărora demisiuni au fost primite, să fie reprimiți mai târziu în armată.

Pe când însă această cestiune a fost rezolvată, Generalul Gh. Anghelescu, comandantul corpului I de armată din Craiova, a fost pus, ca măsură disciplinară, în disponibilitate.

Causele acestei măsuri nu sunt încă lămurite.

Peste Carpați situațiunea devine din ce în ce mai încordată.

Atât casa domnitoare, cât și majoritatea popoarelor din împărăția austro-ungară au trebuit să suferă o adincă jignire din cauza doliului prea ostentativ, la care s'a avântat poporul maghiar cu ocaziunea morții lui Ludovic Kossuth. Societatea maghiară, parlamentul ungar, ba până chiar și guvernul din Budapesta au mers până la cea mai extremă limită în ceea-ce privește pietatea față cu reșosatul expatriat, ale căruia rămășițe pămîntesti au fost aduse în țară și inmormântate cu mare pompă la Pesta.

În același timp guvernul urmează cu procesele de presă contra aderentilor partidului național român, iar în procesul memorandumului Curtea de Casațiune a respins recursurile acușărilor și tribunalul din Cluj a pus pe diua de 7 Mai n. termin de pertractare finală.

DE ALE CASEI

Durerea de cap. Dintre toate boalele, a căror pricină e sistemul nervos, nici una nu se manifestează așa des ca durerea de cap. Această durere e o tovarășe a celor mai multe boale: a aprinderilor de plămâni, a boalelor de stomac, a boalelor de inimă și de ficat etc. Mai des se ivește durerea de cap la femei, și mai ales la cele ce sufer de nervi, la isterice. Bolnavele au sentimentul, ca și când le-ar bate un cuiu ferbinte în cap, sau ca și când le-ar sări capul în țandări ca o oală isbită: fie-care mișcare a corpului, ori ce sunet și ori ce mișcare de lumină mărește durerea de cap. Contra durerilor nervoase sunt sute de mijloace, dar nici unul nu se potrivește pentru toți bolnavii, un medicament ajută unui bolnav, altuia nu. Un mijloc mai general e *analgen*-ul; acesta nu vindecă durerea, o micșorează însă încât o face suportabilă. Se vinde în ori-care farmacie. Luat regulat—dimineața și seara câte $\frac{1}{2}$ gram—mai multă vreme, el face să dispară durerile de cap pentru tot-d'a-una. E de observat că el vindecă numai durerile nervoase, nu și durerile provenite din stomac (din mâncare și băutură rea ori prea multă).

Mănușile ofițerilor adese ori se prăpădesc cu totul prin spălare, dacă procedeul spălării e fals. Eată un mijloc de-a spăla mănușele, ori cât de murdare ar fi: În doi litri de apă caldă să toarnă un păhărel de spirt de salmiac, tot atât de mult oleiū de stearină și această amestecătură o batem cu lingura până devine spumă. Ținem apoi mănușele vr'o 5 minute în această apă, le apăsăm bine și le stoarcem. Le mai punem odată și iar le stoarcem apoi le uscăm la umbră (nu la soare și nici în apropierea cuptorului!) Nu e bine să trecăm mănușele, când sunt ude; uscându-se, le periem bine, și ele devin ca noi.

Apă desinfectantă pentru gură. Disolvăm $2\frac{1}{2}$ gr. salicil (sare amară), $2\frac{1}{7}$ gr. thymol, 0.05 gr. vanilină în 100 grame spirt de thymian. De altă parte disolvăm $2\frac{1}{2}$ gr. borax în 250 gr. apă de trandafir. Amându-le soluțiunile aceste le amestecăm și luăm în gură câte $\frac{1}{2}$ lingură într'un pahar cu apă. Această apă desinfectează și întărește dinții, dând gurii și un miros plăcut. Ori-ce drogist preparează această apă, dacă i se arată rețeta, care costă foarte puțin.

Mâncarea în stomac. D-rul Eichenberg a studiat cu sonda procesul mistuirii în stomach și a găsit că oamenii care mănâncă foarte sărat mistuesc cu mult mai repede mâncarea. Sarea grăbește cu 15% mistuirea, piperul și alte mâncări iuți cu 12%; alcoolul luat în mică măsură cu 10%. Alcoolul luat mai mult—un litru de bere sau vin—nici nu grăbește nici nu întârzie mistuirea. Apa e indiferentă, poți bea $1\frac{1}{2}$ litru și mistuirea merge regulat. Berea multă însă întârzie mistuirea cu 30—80%, ba une-ori face ca mâncarea să rămăne nemistuită.

Leac în contra asudării picioarelor. Mulți oameni se plâng că li se asudă mâinile sau picioarele; îi povățuim să ia 50 grame de sare de «borax» și «acid salicil», 2 grame de acid boric și câte 50 grame de «glicerină și alcool»; să frece mâinile și picioarele seara în mai multe rânduri cu leacul preparat din aceste substanțe, și va înceta asudeala.

Scoaterea petelor de păcură și de grăsime. «Revista pădurilor» dă următoarea rețetă: Petele de păcură depe ori-ce fel de țesătură și de ori-ce culoare ar fi, se pot scoate prin frecare cu gălbiniș de ou; după aceasta se spală bine cu apă caldă, și petele se curăță de tot.

Iar petele de grăsime se mai pot scoate de pe hainele de dimie, sau de postav, și prin ajutorul substanței numită magnezie. Mai întâi se moaie postavul pătat în apă și apoi se iaă bucăți mici de magnezie, se moaie în apă și după aceea se freacă bine; pe urmă se lasă să se usuce, apoi se scutură praful de magnezie cu o perie,—ast fel haina rămăne curată de ori-ce pată.

ILUSTRAȚIILE

Pe drum de țară. Tabloū de O. Strützel. O idilă: Carul încărcat de lemne scârție a lene, tras de patru boi, oile pasc pe marginea drumului, iar un vânător călare trece prin pădure spre locurile știute de vânătorii ca prielnice pentru ei.

Vara prin zăpadă (iarnă cu soare) Desemn de Otto Markus. Scena se petrece la țărmul stăncos al mării, prin Italia de Nord unde-va. E iarnă, dar o iarnă mai caldă precum e în Sud, și e soare, e timp de plimbare.

Cu puteri unite. Tabloū de Antonio Paoletti. O scenă la fântână. Flăcăul ajută fetei să scoată găleata cu apă. Nu trebuința de ajutor a îndemnat pe fiicău să ajute fetei, ci prilejul de-a cere o răsplătire pentru acest ajutor.

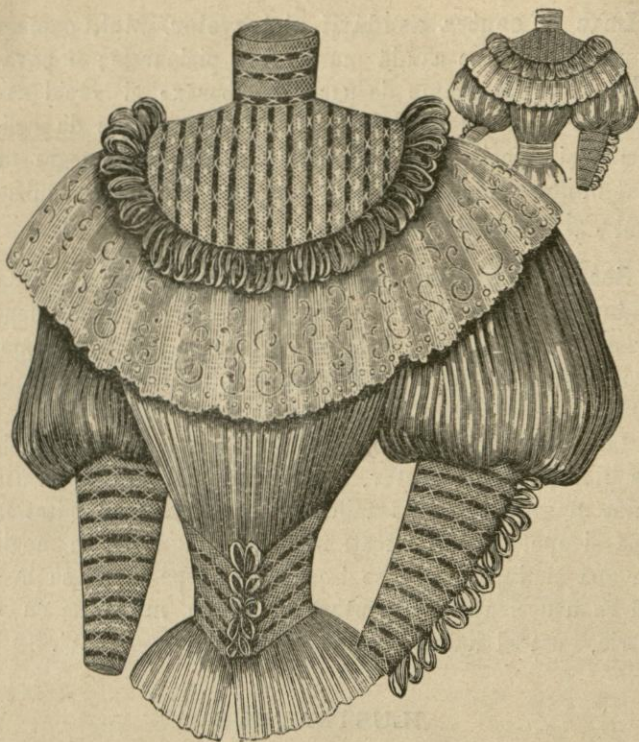
Ahil și Briseis. Tabloū de Hugo Händler. Scena s'a petrecut sub zidurile Trojei și e descrisă de Omer în Iliadă. Briseis era o fată, pe care biruitorul Ahil, prădând o cetate a dușmanilor, a făcut-o prizonieră și-a ținut-o lângă dînsul. Agamemnon, comandantul suprem al oștirilor grecești, trăia în dușmănie cu Ahil și i-a imputat odată că el și-a păstrat pentru sine cea mai frumoasă pradă, pe Briseis. Ahil s'a certat cu Agamemnon iar acest din urmă a cerut de la Ahil pe Briseis. Ahil n'a voit s'o dea. Agamemnon a întrebat sfatul bătrânilor, și aceștia au hotărât ca Ahil să dea pe Briseis. Tabloū înfățișează scena, când trimișii lui Agamemnon duc pe Briseis din cortul lui Ahil în cortul comandantului. Ahil, de rușine și de mânie, că-î răpesc pe Briseis, plânge și jură răsunare; iar Briseis, care se înamorase de Ahil, e dusă aproape cu puterea și e nemângăiată că o despărțese de iubitul ei.

În sănătatea celui d'întăiu moștenitor. O scenă familiară. Aniversarea micului moștenitor al numelui strămoșesc. Tata și mama sărbătoritului, câte-va rude mai apropiate și preotul beă în sănătatea copilului, care e adus și el ca să-și așulte toastele ce se vor fi ținând pentru el. Să trăiască!

Sapho. Renumita poetă a Grecilor, Sapho, a fost tot-d'a-una un subiect bine-venit pentru pictori. Sunt o mulțime de tablouri, cari represintă pe această poetă, a cărei nume trăește de două mii și mai bine de ani. Tabloū pe care îl dăm aici cetitorilor noștri este unul dintre cele mai bune.

La joc. Tabloū făcut după o fotografie.

Din munții noștri. Un peisagiū din munții Vrancei. Tabloū e făcut după o fotografie.

Corsagiū de fantezie pentru diferite ocaziuni

Acest corsagiū se confecționează din mătasă bleu deschis și din dantele albe. Partea de sus e în formă de platcă, compusă din satin bleu și acoperită cu dantele albe, prin cari sunt petrecute panglicuțe de culoare marro-auriū, formând în partea de jos a plăteci, ochiulețe, cari cad peste o altă dantelă ce înconjură întreaga platcă. Gulerășul e lucrat la fel cu platca, iar toată partea corsagiului de la platcă în jos, precum și bufantul mânecii, sunt plisate la mașină mărunț—in forma evantaliului.

Măneca, în partea de jos până peste cot, este acoperită cu dantele prin care se petrec iarăși panglicuțe, cari formează ochiulețe d'alungul brațului.

Cordonul, ca și platca și partea de jos a mânecii, se lucrează tot din dantele cu panglicuțe și are forma unui cordelet fiind ascuțit în față.

Acest corsagiū se mai poate face și din stoffe de alte culori ca: surah crem cu dantele albe și panglicii verzi ca mușchiul, sau, din satin negru cu dantele vechi și panglicii galbene, sau negre de cafea, cari fac un prea frumos efect.

C. A.

GHICITORI

INSCRIPTIE REBUS

TABULA R.			
R	A.	VIC.	V.
	A.	VD	A.
	M.	A.	I.
	A.	VIFA	
	■		
	A.		V.
VI.			

S'a găsit în Dobrogea o tablă, cu o inscripție: «Tabula R». De ce o fi numită «tabla R»? Și care e înțelesul inscripției? Și ce însemnează cifra VI din colțul de jos al tablei? Noi am deslegat inscripția: e un proverb românesc. Cititorii să încerce s'o deslege.

ANAGRAMĂ

Juca ! Aceste 10 silabe, puse în cuvenitul și for-
Palo decu nuta : mează 5 cuvinte: un proverb românesc
Cuta ! în două versuri.

ANAGRAMĂ — PALINDROM

Iat'o scurtă ghicitoare:
Eu, direct, sunt carnivor; *ușă*
Semi-ntors sunt un popor; *ușă*
Iar întors de tot, coloare. *ușă*

Cine dintre *abonații noștri* va trimite până la 12 Aprilie, delegarea exactă a acestor 3 ghicitori, ia parte prin tragere la sorți la câștigul a unei sau două cărți literare ori care le va dori în preț de 4 lei.

NUMIRILE GHICITORILOR.

Am observat că unii cititori ai noștri confundă numirile ghicitorilor sau nu le cunosc de loc. Dăm aci cele mai însemnate feluri de ghicitori cu numirile lor tehnice.

1. **Metagramă.** Unui cuvânt i se schimbă inițiala, ca să iasă alt cuvânt. D. e. fată, tată, bată, dată; tort-port-mort; cale, vale.

2. **Anagramă.** Într'un cuvânt se schimbă șirul literilor sau a silabelor ca să iasă alt cuvânt d. e. rad-ard; latul-allul; drag-gard luna-alun. Cea mai frumoasă anagramă a făcut-o Christos. Când l'a întrebat Pilat: Quid est veritas? (Cine este adevărul?) Christos a răspuns: Vir, qui adest, est. (Este bărbatul care stă de față). În întrebarea lui Pilat și răspunsul lui Christos sunt tocmai aceleași litere în ordine felurită. Anagrama poate să fie o frază întreagă d. e. ghicitoarea din No. 4 al Vetrei: Urma alege=regula mea=gluma e rea.

3. **Palindrom.** Un cuvânt se citește invers și ese tot același cuvânt d. e. cazac, capac, potop, rar, sus, dud, cojoc etc. Dacă invers citit iese alt cuvânt, avem anagrame-palindrom d. e. Rus-sur; cal-lac, amor-roma, luna-anul etc.

4. **Șaradă.** Un cuvânt se desparte în silabe, sau în părți, așa ca fie care parte să fie cuvânt cu înțeles. D. e. partea întâia e bătură (apă), partea a doua e mâncare (sare) întreg cuvântul e efectul greutății (apăsare) sau: potcap; Par-nas etc.

5. **Omonim.** Un cuvânt are două ori mai multe înțelesuri d. e. leu (ban și animal) rod (verb «a roade» și fruct) port de mare, port național, și «port» verbul etc. Costache Negruți are omonimele: Dacă ea e vie, spune-i să vie până la noi la vie. Sau: Eu port un port ca cel din port, el poartă un port de dragoman la Poartă.

6. **Logogrif** este un amestec de metagramă anagramă și palindrom.

7. **Rebus.** Vorbe spuse în chipuri d. e. eu încere ca rebus va fi un «eu» scris în mijlocul unui cerc, deci «eu în cerc.»

8. **Aritmogrif.** Literile sunt înlocuite prin cifre sau semne născocite. — d. e. 1232 124 524 = dacă dai n'ai.

Alte feluri de ghicitori n'au numiri hotărâte.

Deslegarea ghicitorilor din No. 6

No. 1. Cort. Tort. Port. Mort. No. 2. Cuvintele sunt spuse în text:

Direct citit am fost și sunt
Eram, și voiū mai fi în pare,
Citiți întors sunt vorba mare
Si-am fost și voiū mai fi cum sunt.

No. 3. Eram, rupe, apă, mese,
Premiul l'a câștigat d-l Ioan Terebențiu.